

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

**DIPLOMSKO DELO
ZAVAROVANJE PRED ODGOVORNOSTJO UPRAVLJALCEV
LOVIŠČ**

Ljubljana, junij 2003

MATJAŽ RUS

IZJAVA

Študent Matjaž Rus izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom prof. dr. Marka Pavlihe in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO

1. UVOD	1
2. LOV	2
2.1. ZGODOVINA LOVA NA SLOVENSKEM	2
2.2. ORGANIZACIJA LOVSTVA IN PRAVNA UREDITEV LOVA V SLOVENIJI	3
2.3. NALOGE IN POMEN LOVSTVA	4
3. UPRAVLJALEC LOVIŠČA	5
3.1. DEFINICIJA LOVIŠČA	5
3.2. DEFINICIJA UPRAVLJALCA LOVIŠČA IN VRSTE	6
3.3. OBVEZNOSTI IN PRAVICE UPRAVLJALCA LOVIŠČA	6
4. NEVARNOSTI IN TVEGANJA URAVLJALCEV LOVIŠČ	7
4.1. ŠKODE OD DIVJADI	7
4.2. ŠKODE OD RAVNANJA S STRELNIM OROŽJEM	7
4.3. ŠKODE OD NALETA DIVJADI V PROMETU	8
4.4. ŠKODE, POVEZANE Z LOVSKIMI PSI	9
4.5. DRUGE ŠKODE	10
4.6. NAČINI KONTROLIRANJA TVEGANJ	10
4.6.1. <i>Preventiva in izobraževanje</i>	10
4.6.2. <i>Zavarovanje</i>	12
5. ODŠKODNINSKA ODGOVORNOST	13
5.1. POJEM ODŠKODNINSKE ODGOVORNOSTI	13
5.1.1. <i>Nastanek odškodninske obveznosti</i>	14
5.2. ODGOVORNOST	14
5.2.1. <i>Krivdna odgovornost</i>	15
5.2.2. <i>Objektivna odgovornost</i>	16
5.2.3. <i>Vzročna zveza</i>	16
5.3. ODŠKODNINSKA ODGOVORNOST UPRAVLJALCEV LOVIŠČ	17
6. ZAVAROVANJE PRED ODGOVORNOSTJO	18
6.1. OPREDELITEV ZAVAROVANJA PRED ODGOVORNOSTJO	19
6.2. PRAVNA RAZMERJA	19
6.2.1. <i>Zavarovalno razmerje med zavarovalnico in zavarovancem</i>	19
6.2.2. <i>Odškodninsko odgovornostno razmerje med zavarovancem in oškodovancem</i>	20
6.2.3. <i>Kritno razmerje med oškodovancem in zavarovalnico</i>	20
6.3. DOLŽNOSTI ZAVAROVANCA IN ZAVAROVALNICE OB ZAVAROVALNEM DOGODKU	21
6.4. ZAVAROVANJE UPRAVLJALCEV LOVIŠČ KOT OBLIKA OBVEZNEGA ZAVAROVANJA	22
6.4.1. <i>Pojem obveznega zavarovanja</i>	23
6.4.2. <i>Prednosti in pomanjkljivosti instituta obveznega zavarovanja</i>	23
6.4.3. <i>Potrebne vsebine pri obveznem zavarovanju upravljalcev lovišč</i>	24
7. PRIMERI IZ SODNE PRAKSE	24
7.1. ŠKODA OB NALETU SRNJAKA V MOTORISTA	24
7.2. NAPAD JELENA NA ČLOVEKA	25

8. POTREBNE VSEBINE ZAVAROVANJA PRED ODGOVORNOSTJO UPRAVLJALCA LOVIŠČA	27
8.1. ZAVAROVALNA POGODBA, ZAVAROVALEC, ZAVAROVANEC IN ZAVAROVATELJ	27
8.2. ZAVAROVALNA POLICA, PREMIJA IN ZAVAROVALNA VSOTA	28
8.3. ZAVAROVANE NEVARNOSTI	29
8.4. MERILA ZA OCENJEVANJE ZAVAROVANJ PRED ODGOVORNOSTJO UPRAVLJALCEV LOVIŠČ	31
8.4.1. Zavarovani riziko	31
8.4.2. Strelno orožje	31
8.4.3. Lovski psi.....	32
8.4.4. Skupinski lov.....	32
8.4.5. Produktno jamstvo.....	32
8.4.6. Družinski člani	33
8.4.7. Maksimiranje zavarovanega zneska.....	33
8.4.8. Lov izven lovišča	33
8.4.9. Razumljivost zavarovalne pogodbe.....	33
8.4.10. Cena	34
9. SKLEP	34
LITERATURA.....	36
VIRI	37
PRILOGI.....	1
PRILOGA 1: ŠKODA OB NALETU SRNJAKA V MOTORISTA	1
PRILOGA 2: NAPAD JELENA NA ČLOVEKA	3

1. UVOD

V Sloveniji je več kot 400 upravljalcev lovišč, ki upravljajo z lovno površino okoli 1.500.000 hektarov. Pri dejavnostih, ki jih izvajajo se srečujejo s tveganji, kot npr. tveganje škode na kmetijskih zemljiščih in drevju, ki nastane zaradi divjadi, tveganje odgovornosti neoporečnosti divjačinskih prehrambnih izdelkov, tveganje povezano s strelnim orožjem, lovskimi psi itd.

Ker je večina upravljalcev lovišč organiziranih po zakonu o društvih (lovske družine) in ne razpolagajo z visokimi likvidnimi sredstvi, dejavnost upravljalcev lovišč pa je lahko povezana z zelo visokimi škodnimi zahtevki, je potrebno oceniti tveganja, diplomsko delo pa poleg tega obravnava tudi zavarovanje teh tveganj pri zavarovalnicah.

Namen mojega diplomskega dela je proučevanje možnih tveganj in nevarnosti, s katerimi se srečujejo upravljalci lovišč ter ukrepov za obvladovanje in zavarovanje teh tveganj. Delo poskuša odgovoriti na dilemo ali naj nov zakon o lovstvu uvede obvezno lovsko zavarovanje in kaj naj tako zavarovanje obsega. Preučil bom tveganja po vrstah, merilih za oceno tveganj, primerne višine zavarovanja in premij, tipsko pogodbo o zavarovanju pred odgovornostjo ter primerjal ureditev predpisov o obveznih zavarovanjih tega področja za Slovenijo in Nemčijo.

Drugo poglavje diplomskega dela je namenjeno osnovnemu spoznavanju z lovom, njegovo zgodovino in organizacijo lovstva na Slovenskem, njegovimi nalogami v smislu družbenih koristi ter pravni ureditvi lova.

Tretje poglavje se ukvarja z definicijo upravljalca lovišča, vrstami upravljalcev lovišč, njihovo pravno ureditvijo in statusom ter nekaterimi drugimi osnovnimi značilnostmi.

Četrto poglavje govori o vrstah nevarnosti in tveganj s katerimi se srečujejo upravljalci lovišč in o načinih obvladovanja teh tveganj.

V petem poglavju definiram pojem odškodninske odgovornosti, pogoje za njen nastanek, samo odgovornost ter odškodninsko odgovornost upravljalca lovišča.

V šestem poglavju se posvečam zavarovanju pred odgovornostjo. Tako tu definiram odgovornosti upravljalca lovišča (krivdna odgovornost, vzročna odgovornost, odškodninska odgovornost), pogoje za zavarovanje, dolžnosti zavarovalnice in zavarovanca ter se lotim zavarovanja upravljalcev lovišč kot možne oblike obveznega zavarovanja.

V sedmem poglavju sta prikazana dva primera iz sodne prakse, ki služita za prikaz možnih tveganj odgovornosti, s katerimi se soočajo upravljalci lovišč.

Osmo poglavje opredeli zavarovalno pogodbo, zavarovanca, zavarovalca, premije, zavarovalno vsoto, določi vrste odgovornosti oziroma vrste škod za zavarovanje ter merila za oceno komercialnega zavarovanja pred odgovornostjo upravljalca lovišča.

2. LOV

2.1. Zgodovina lova na Slovenskem

Od pračloveka kamene dobe, ki mu je bil lov gola nujnost za obstanek, pa do lova danes, se je lovska praksa razvijala s splošnim gospodarskim in kulturnim razvojem človeka, hkrati s tem pa tudi tehnika lovskega orožja, načini lova in odnos do divjadi. Danes postaja vse bolj jasno, da je glavna naloga lovstva ohranitev vseh vrst še živeče divjadi tudi v sodobni kulturni krajini.

V 6. stol. so v naše kraje prišli Slovenci, ki pa niso bili dolgo samostojni saj so kmalu prešli pod nad-oblast Germanov – Frankov in Bavarcev, kar je odločilno vplivalo na pojmovanje lova, način lova, lovske običaje in izraze. Zgodnji srednji vek je uveljavil tako imenovani dominalni sistem lova, ki lov dovoljuje le lastniku posesti. Od 8. stol. naprej pa so srednjeveški vladarji pogosto podeljevali svojo zemljo plemstvu, cerkvam in samostanom. V takih primerih so si največkrat pridržali pravico lova, če že ne na vseh vrstah divjadi, pa vsaj na nekaterih (Cvenkel, 1974, str. 361).

Postopoma se je pravica do lova popolnoma ločila od zemljiške posesti, s čimer se je uveljavil t. i. regalni sistem lova, vladar ali deželni knez si je tako pravico do lova lastil tudi na tuji posesti. Podobne pravice kakor vladar pa je zahtevalo zase tudi plemstvo, pri čemer je prišlo do ločevanja divjadi velikega lova, namenjene le vladarju in višjemu plemstvu ter divjadi malega lova, ki jo je lahko lovilo tudi nižje plemstvo in kmetje. Proti koncu 9. stol. je prepoved lova zajela vse vrste divjadi, lovska pravica je bila ločena od zemljiške posesti – lov postane zabava privilegirane delo družbe (Cvenkel, 1974, str. 361).

Začetek novega veka v načinu lova in nosilcih lovskih pravic ohrani vse bistvene značilnosti srednjega veka. Načini lova so se spreminjali v škodo podložnika, lov pa je odigral pomembno vlogo pri zaostrovanju nasprotij med plemstvom in podložniki (Cvenkel, 1974, str. 363).

Korenit preobrat v lovstvu prinese šele marčna revolucija leta 1848, ki omogoči udejstvovanje v lovu tudi meščanu in kmetu. S patentom 7. marca leta 1849 je bil odpravljen fevdalni sistem lova in ukinjena lovska pravica na tujem zemljišču. Pravica do lova je v tem t. i. dominalnem sistemu lova vezana na lastninsko pravico na zemljišču. Uzakonjeno je bilo načelo, da je lovska pravica združena z zemljiško lastnino. V naših krajih so v času

veljavnosti tega patenta divjad zdesetkali, nekatere vrste pa popolnoma iztrebili (Cvenkel, 1974, str. 363).

Leta 1870 so bili predpisi tako spremenjeni, da so lahko lovili na svoji posesti le tisti, ki so imeli v lasti najmanj 115 ha strnjene zemljišča. Vsa manjša zemljišča pa so združili v občinska lovišča. Tako je bil uzakonjen dominalno-zakupniški sistem. Občinska lovišča so na javni dražbi oddajali v zakup najboljšemu ponudniku za določeno dobo. Ta sistem je veljal vse do leta 1946, ko pravico do lova dobi vsak državljan in divjad postane ljudska dobrina (Adamič, 1989, str. 35).

2.2. Organizacija lovstva in pravna ureditev lova v Sloveniji

V Sloveniji deluje 416 lovskih družin, ki so združene v 18 območnih lovskih zvez, te pa v krovno organizacijo, Lovsko zvezo Slovenije. Članov lovskih družin je približno 22.000. Poleg tega deluje v Sloveniji tudi 11 gojitvenih lovišč, s štirimi od teh gospodari Zavod za gozdove Slovenije, z dvema Lovska Zveza Slovenije, eno deluje v okviru Triglavskega narodnega parka, štiri pa delujejo kot samostojna podjetja (Internetna predstavitev Lovske zveze Slovenije, 2003).

Lov je v smislu Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter upravljanju lovišč iz leta 1976 (v nadaljevanju ZVGLD) iskanje, zasledovanje, odstrel in odlov divjadi, ter pobiranje poginule divjadi ter njenih delov. To je opredelitev lova v ožjem pomenu, za razliko od celotne lovske dejavnosti, ki obsega varstvo, gojitev, odstrel in uporabo divjadi ter urejanje in vzdrževanje lovišč (Adamič, 1989, str. 50).

Temelj pravne ureditve lova predstavlja citirani zakon, ki temelji na naslednjih načelih (Adamič, 1989, str. 45):

- a) Divjad je družbena lastnina in dobrina, ki je splošnega pomena in uživa z zakonom določeno varstvo.
- b) Z lovskogojitvenimi ukrepi se mora zagotoviti ravnovesje med živalskim in rastlinskim svetom, kot pogojem za ohranitev divjadi.
- c) Ohranjanje, vzdrževanje in izboljševanje pogojev za divjad, ter izbira vrst divjadi, ohranjanje primerne sestave in števila divjadi so zadeve posebnega družbenega pomena.
- d) Lovišča upravljajo samostojno lovske organizacije na podlagi sprejetih lovskogospodarskih načrtov.
- e) Za škodo, ki jo divjad povzroči na premoženju ali ljudeh, je načeloma odgovoren upravljalec lovišča.

Poleg ZVGLD lovstvo urejajo še naslednji predpisi:

1. Odredba o območju v SR Sloveniji, na katerem je medved zaščiten (Uradni list SRS, št. 29/1966);
2. Pravilnik o izdajanju trofejnega lista za trofeje divjadi (Uradni list SRS, št. 7/1978);
3. Pravilnik o organizaciji gojitveno-čuvajske službe ter o programu in načinih opravljanja izpitov za lovske čuvaje (Uradni list SRS, št. 7/1978);
4. Odlok o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, da sklene družbeni dogovor o varstvu in gojitvi določenih vrst avtohtone divjadi na območju gojitvenih lovišč, ki imajo značaj narodnega ali krajinskega parka (Uradni list SRS, št. 29/1982);
5. Družbeni dogovor o varstvu in gojitvi določenih vrst avtohtone divjadi (Uradni list SRS, št. 9/1983);
6. Odlok o določitvi lovskogojitvenih območij v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 34/1983);
7. Odredba o odškodninskem ceniku za povračilo škode na divjadi (Uradni list RS, št. 11/1999);
8. Pravilnik o lovskogospodarskih načrtih in letnih načrtih gospodarjenja z divjadjo (Uradni list RS, št. 27/1999);
9. Pravilnik o vsebini lovskogojitvenih načrtov območij (Uradni list RS, št. 27/1999);
10. Odredba o spremembi meje gojitvenega lovišča Snežnik-Kočevska Reka (Uradni list RS, št. 100/2000);
11. Odredba o vrsti in moči lovskega orožja ter moči nabojev, s katerimi se sme loviti posamezna divjad (Uradni List RS, št. 6/2001);
12. Pravilnik o uporabi lovskih psov v loviščih (Uradni list RS, št. 98/2002).

2.3. Naloge in pomen lovstva

Vprašanje varstva narave postaja tudi pri nas čedalje bolj pereče. V nevarnosti je obstoj več živalskih in rastlinskih vrst. Dejavnost, ki skuša ohraniti naravo in njene dobrine je varstvo narave, kamor se vključuje tudi lovstvo. Naravovarstvo je tako ena izmed pglavitnih nalog lovstva, kamor spadajo aktivni programi vnašanja iztrebljenih vrst divjadi (kozorog, ris itd.), prepoved pobijanja ogroženih vrst ter stalen nadzor, ki zagotavlja pregled nad številčnostjo, gostoto in vitalnostjo populacij divjih prosto-živečih živalskih vrst.

Z lovom divjadi se usklajuje številčnost posameznih vrst z omejitvami kulturne krajine, ki jo predstavljajo naravne danosti ter interesi različnih uporabnikov prostora. Interesi, ki najbolj prednjačijo pri poseganju v populacije, so interesi kmetijstva in gozdarstva. Lovci posegajo v populacijo divjadi tako, da so škode na kmetijskih površinah in v gozdu zaradi objedanja, lupljenja lubja na drevju in na drevesnem mladju ter škode na njivah in poljih čim manjše.

V ožjem smislu si lov predstavljamo kot zasledovanje divjadi z namenom uplenitve, v širšem smislu pa po 44. členu ZVGLD lov divjadi obsega iskanje, zasledovanje, odstrel in odlov divjadi ter pobiranje poginule divjadi in njenih delov (rogovje, koža in drugo).

Nadalje je lov pomemben tudi kot gospodarska dejavnost v smisli ponudbe divjačinskega mesa, lovskega turizma in zagotavljanja delovnih mest. Iz tega vidika lahko na lov gledamo tudi kot na način izkoriščanja naravnih virov.

Lovci sodelujejo tudi pri nadzoru pojava nezaželenih dogodkov v naravnem okolju, kot npr. pojav nalezljivih bolezni (steklina, prašičja kuga itd.). V določenem obsegu predstavljajo tudi element varnosti ljudi (pojavljanje zveri v bližini naselij, iskanje poškodovane divjadi v cestnem prometu). Seveda pa ima lov svojo vlogo tudi kot priložnostna dejavnost oziroma konjiček in je pomemben del slovenske narodne dediščine s svojimi običaji, šegami, tradicijo in razvejano organiziranostjo.

3. UPRAVLJALEC LOVIŠČA

3.1. Definicija lovišča

Pod pojmom lovišče razumemo tisto zaokroženo lovskogojitveno in lovskogospodarsko celoto, ki ima ekološke in druge pogoje za opravljanje lovske dejavnosti. Po sedaj veljavnem ZVGLD, se lovišča ustanavljajo na površinah, ki tvorijo naravno zaokrožene celote in imajo ustrezne ekološke in druge pogoje, potrebne za izvajanje gojitve ter lova divjadi.

Vse zemljiške in vodne površine so v načelu razdeljene na lovišča oziroma se na njih ustanovijo lovišča. Lovišče lahko ustanovi občina, vlada Republike Slovenije ali organ, ki je določeno zemljiško ali vodno površino proglasil za površino s posebnim namenom oziroma organ, ki ga ta pooblasti. Ustanovitelj izroči lovišče v upravljanje eni lovski organizaciji, ki zagotavlja pogoje za varstvo in gojitev divjadi brez odškodnine. Lovski organizaciji se lahko izroči v upravljanje tudi več lovišč. Lovišče se izroči v upravljanje za nedoločen čas (Adamič, 1989, str. 48).

Iz lovišča so izvzeta le mesta, naselja, javni parki, kopališča, športna in otroška igrišča, javne ceste in drugi javni objekti. Iz lovišča so prav tako izvzeti sadovnjaki, drevesnice in druge površine za intenzivno gojitev kmetijskih kultur, če so ograjeni z ograjo, ki preprečuje vstop in prehod parkljasti divjadi in zajcem (Adamič, 1989, str. 48).

Povprečna površina lovišč lovskih družin znaša okrog 4.000 ha (od 1.000 do preko 10.000 ha), skupaj pa pokrivajo približno 86 % površine Slovenije. Površine posameznih gojitvenih lovišč so večinoma večje (od 3.500 do preko 50.000 ha), njihova skupna površina pa znaša

približno 14 % površine Slovenije. Kljub različnemu statusu lovišč, pa je gospodarjenje v vseh slovenskih lovišč zasnovano na enotnih strokovnih temeljih, po načelih razumne in trajnostne rabe naravnih dobrin (Internetna predstavitev Lovske zveze Slovenije, 2003).

3.2. Definicija upravljalca lovišča in vrste

Upravljalca lovišča je tista pravna oseba, ki upravlja lovišče na podlagi lovskogosodarskega načrta. Upravljanje lovišča obsega: varstvo in gojitev divjadi, lov in uporabo divjadi ter urejanje in vzdrževanje lovišča (ZVGLD, 1976).

Poznamo naslednje lovske organizacije v Sloveniji, ki upravljaajo z divjadjo v loviščih (Internetna predstavitev Lovske zveze Slovenije, 2003):

- lovska družina;
- Lovska zveza Slovenije;
- Zavod za gozdove Republike Slovenije ;
- samostojno podjetje.

Lovska družina je društvo občanov, ki se prostovoljno združi zaradi varstva, gojitve in lova divjadi, upravljanja lovišča ter drugih z lovom povezanih aktivnosti. Lovskih družin je 416, od katerih vsaka upravlja le z enim, lastnim in samostojnim loviščem. Lovska zveza Slovenije upravlja z dvema loviščema: loviščem Žitna gora in loviščem Ljubljanski vrh. Zavod za gozdove RS upravlja z naslednjimi štirimi lovišči: Jelen Snežnik, Medved Kočevje, Pohorje in Prodi – Razor. V okviru samostojnih podjetij pa delujejo lovišča Fazan Beltinci, Kompas Petrovci, Kozorog Kamnik in Triglav (Internetna predstavitev Lovske zveze Slovenije, 2003).

3.3. Obveznosti in pravice upravljalca lovišča

Upravljalca lovišča mora izvajati, organizirati in dovoliti lov v skladu z zakoni in predpisi. Poleg tega mora ohranjati, vzdrževati in izboljševati življenjske pogoje za divjad, ohranjati in vzdrževati strukturo in ustrezno število divjadi, izvajati ukrepe za preprečevanje in povračilo škode po divjadi, graditi lovskogojitvene in lovskotehnične objekte ter druge naprave, ki neposredno služijo varstvu, gojitvi in lovu divjadi (ZVGLD, 1976).

Upravljalca lovišča je tudi obvezan k vodenju evidenc: lovskogospodarski načrt ter letni načrt gospodarjenja z divjadjo (ZVGLD, 1976).

Nadalje so naloge upravljalca lovišč zatiranje nalezljivih bolezni, načrtovanje, izvajanje in kontrola lovskogospodarskih načrtov, organiziranje gojitveno-čuvajske službe (ZVGLD, 1976), sodelovanje in komunikacija z lastniki, uporabniki oziroma imetniki zemljišč,

sodelovanje pri beleženju prehodov divjadi preko prometnic ter odprava škod na kmetijskih in gozdnih površinah.

Izvajanje odstrela, kot enega od lovskogojitvenih ukrepov, je na eni strani obveznost upravljalca lovišč, po drugi strani pa je to tudi njegova pravica. Z odstrelom upravljalec lovišča realizira pretežni del svojih dohodkov preko prodaje divjačine in lovskega turizma.

Vsa vpljenjena, odlovljena, pokončana ali poginula divjad ter trofeje divjadi pripadajo lovski organizaciji, ki upravlja lovišče, na zemljišču izven lovišča pa organizaciji, ki skrbi za divjad (ZVGLD, 1976).

Sredstva, ki jih lovska družina pridobi pri upravljanju lovišča, sme uporabiti le za varstvo, ohranitev in gojitev divjadi, za stroške upravljanja lovišča ter za pospeševanje lovske kinologije (ZVGLD, 1976).

Upravljalec lovišča ima pravico do povrnitve škode na divjadi do katere je prišlo npr. z brezpravnim lovom. Lastnik odgovarja lovski organizaciji za škodo, ki jo na divjadi v lovišču povzroči njegov pes ali mačka (ZVGLD, 1976).

4. NEVARNOSTI IN TVEGANJA URAVLJALCEV LOVIŠČ

4.1. Škode od divjadi

Divjad s svojo navzočnostjo v gozdovih in na poljih povzroča tudi škode. Na obseg in vrsto škod vpliva cela vrsta poznanih, a tudi manj poznanih dejavnikov. Škode na kmetijskih kulturah so, navkljub velikemu obsegu razmeroma hitro popravljive, kar pa ne velja za škode v gozdovih. Pri tem je treba ločiti škodo, ki jo napravi zaščitena divjad npr. medved in lovna divjad npr. divji prašič. Po ZVGLD je za poravnavo škode od zaščitene divjadi odgovoren organ, ki je divjad zaščitil, za poravnavo škode nastale od lovne divjadi, pa je odgovoren upravljalec lovišča. Je pa odgovornost za škodo od divjadi pogojna, saj mora lastnik zemljišča poskrbeti za zaščito pred škodo od divjadi (ogradev njive, sadnega drevja ipd.).

4.2. Škode od ravnanja s strelnim orožjem

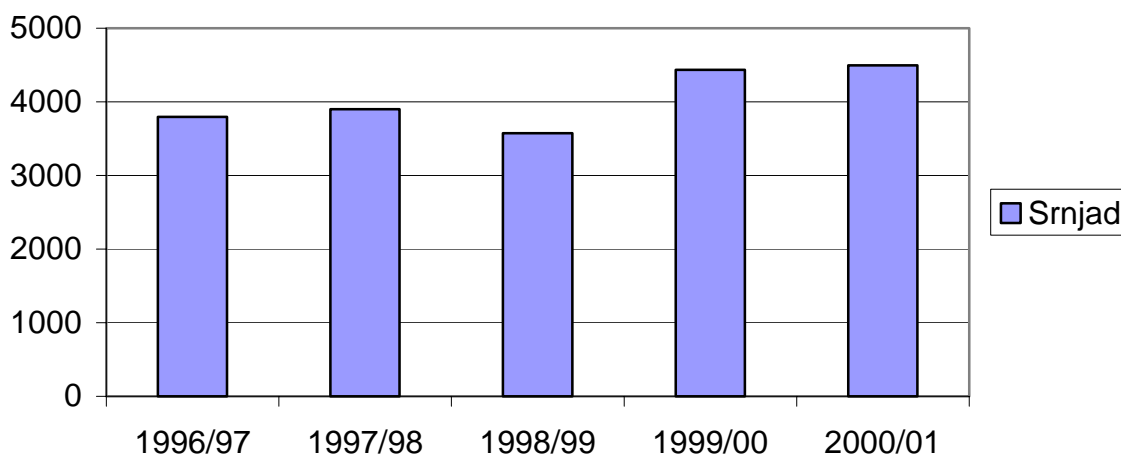
Kljub temu, da so le te redke, imajo lahko za posledico vse od manjše materialne škode do smrti. Govorimo lahko o poškodbi tuje lastnine zaradi neodgovorne oddaje strela npr. prestrelitev električne napeljave, primeru samo-poškodbe in poškodbe drugih zaradi kršitve varnostnih zapovedi o rokovanju z orožjem ali uporabe neprimernega streliva. Zaradi nepravilne hrambe strelnega orožja, lahko le ta pride v roke nepooblaščenim oziroma neukim osebam npr. družinskim članom lovca, pri čemer lahko pride do materialne in nematerialne

škode. Pri tem lahko omenimo tudi odgovornost pri prekoračitvi silobrana, bodisi v lovišču, primer napada krivolovca ali pa npr. samoobrambe pri nasilnem vlamu v stanovanje ali hišo lovca. Do škod lahko pride tudi zaradi nepravilnega shranjevanja streliva, smodnika in krogel ali nepravilnega postopka ročnega polnjenja nabojev.

4.3. Škode od naleta divjadi v prometu

Ceste vplivajo na populacije divjadi zaradi drobljenja njihovega življenjskega prostora, razbijanja populacij na manjše dele in zaradi neposrednih naletov vozil na divjad. Z razvojem družbe se povečujeta gostota in hitrost prometa, s čimer pa se večajo pogostost poškodb na divjadi, materialna škoda na vozilih in nevarnost poškodb oziroma smrti ljudi. Na leto je povoženih že blizu 5000 kosov srnjadi ter približno 500 kosov ostale divjadi. Upravljalci lovišč tako letno utrpijo za več kot pol milijona evrov škode na divjadi, materialno škodo na vozilih pa lahko ocenimo na nekaj deset milijonov evrov letno. V Sloveniji se zaradi trka z divjadjo hudo poškoduje 12 ljudi na leto, nesreča s smrtnim izidom, pa se v povprečju zgodi vsako drugo leto (Pokorny, 2002, str. 396).

Slika 1: Število ugotovljenih povoženih kosov srnjadi v Sloveniji od leta 1996 do leta 2000

Vir: Statistični podatki lovskih organizacij Slovenije za leto 1997/1998, 1998, str. 29. ; Statistični podatki lovskih organizacij Slovenije za leto 2000/2001, 2001, str. 10.

Slika 1 prikazuje ugotovljene in registrirane primere povožene srnjadi za Slovenijo po posameznih lovskih letih od lovskega leta 1996/97 (lovsko leto traja od 1.4. do 31.3.) do lovskega leta 2000/01. V tem obdobju od 1996 do 2000 je bilo na leto na slovenskih cestah in železnicah zabeleženih od 3572 do 4496 glav povožene srnjadi, od tega v lovskem letu 1996/97 3794 glav srnjadi, v lovskem letu 1997/98 3899, leto kasneje 3572, v lovskem letu 1999/00 pa 4435, ter v lovskem letu 2000/01 4496. V povprečju je bilo v tem obdobju letno ugotovljenih kar 4039 povoženih kosov srnjadi. Ti podatki ne kažejo realnega stanja, saj

vozniki nesreč pogosto ne prijavljajo, zato so lahko evidentirane le tiste živali, ki so bile poginule najdene ob cesti.

Tabela 1: Izgube nekaterih vrst divjadi v prometu za Slovenijo v obdobju 1998 - 2000

Lovsko leto	1998/1999	1999/2000	2000/2001
Jelenjad	52	47	91
Divji prašič	18	35	62
Medved	5	7	10
Poljski zajec	883	620	840
Gams	17	4	8
Damjak	6	7	5
Muflon	3	3	6

Vir: Statistični podatki lovskih organizacij Slovenije za leto 2000/2001, 2001, str. 10.

Tabela 1 prikazuje ugotovljeno in evidentirano poveženo (cesta, železnica) divjad različnih vrst, od lovskega leta 1998/99 do lovskega leta 2000/01. Če primerjamo število ugotovljene povežene srnjadi z ugotovljenim številom poveženih živali drugih vrst ugotovimo, da je zadnjih bistveno manj. Pri naletu osebnega vozila v veliko divjad kot je medved ali jelen, ki imata lahko telesno težo tudi prek 200 kg, pa je verjetnost hujših telesnih poškodb za udeležence v nezgodi bistveno višja, ter praviloma prihaja tudi do bistveno večjih materialnih škod, kot je to v primeru naleta s srnjadjo¹.

Pri naletih divjadi v prometu je potrebno upoštevati, da je število dejansko povežene divjadi gotovo višje od ugotovljenih primerov. Predvsem pri manjši divjadi je to zelo verjetno. Velikokrat se tudi zgodi, da si voznik vozila udeleženega v trku, protipravno prisvoji poveženo divjad. To mu omogoča primerna velikost divjadi pri čemer gre očitno za motiv po vsaj delni povrnitvi škode na vozilu (Bolčina, 2000, str. 549).

4.4. Škode, povezane z lovskimi psi

Po ZVGLD so določeni načini lova dovoljeni le z uporabo preizkušenega lovskega psa. Tako je npr. lov vodne perjadi dovoljen le z uporabo psa, ki mora biti rodovniški, imeti mora pozitivno telesno oceno, preizkus naravnih zasnov ter opravljen preizkus za vodno delo. Iz zgoraj navedenega razberemo, da predstavlja lovski pes nemajhno vrednost, toliko bolj, če gre za psa, ki je pri svojem delu uspešen, je prejel določene nagrade in je zato tudi vzrejno zanimiv.

¹ Pred tem obdobjem so lovske organizacije za drugo divjad razen srnjadi, zbirale le podatke o celotnih izgubah, ne pa ločeno npr. na izgube zaradi plenilcev in na izgube v prometu.

Pri izvajanju lova se lahko zgodi, da lovec obstreli ali celo ustreli psa. Psa lahko poškoduje tudi divjad npr. ranjen divji prašič. Pride lahko do izgube psa, pes se v lovišču izgubi in ga njegov lastnik več ne najde, možna je celo kraja.

Poleg škod na lovskih psih pa poznamo tudi škode, ki jih le ti povzročajo. Pes lahko v gozdu napade sprehajalca in ga poškoduje, lahko napade domače živali – npr. lovski pes zadavi kokoši, povzroči lahko premoženjsko škodo, npr. pes je zaprt v avtomobilu brez nadzora in poškoduje notranjo opremo.

4.5. Druge škode

Ker upravljalci lovišč na tržišču ponujajo tudi prehrabne proizvode, so za njihovo neoporečnost tudi odgovorni. Do škodnega dogodka, za katerega bi utegnil odgovarjati upravljalec lovišča, lahko pride tudi zaradi nezgode pri lovu, npr. padec iz visoke preže zaradi dotrajanosti konstrukcije (strohnela lestev). Seveda se upravljalci lovišča srečujejo z materialnimi škodami na lovskih objektih in infrastrukturi tudi zaradi elementarnih nesreč in vandalizma. Lahko se zgodi, da pride do malomarne ustrelitve domnevno potepuškega psa ali mačke, ali do lova na divjad na katero lov ni dovoljen, poškodb lovcev pri skupinskih lovih (zdrs na stezi), okužb lovcev z nalezljivimi boleznimi (lisičja trakuljavost, steklina), kraje ali izgube orožja, napada lovne divjadi na ljudi, s čimer je možno povezana odgovornost upravjalca lovišča.

4.6. Načini kontroliranja tveganj

Ker se upravljalci lovišč oziroma lovci pri lovskih dejavnostih srečujejo z mnogimi tveganji, je potrebno zaradi kazenske, materialne in disciplinske odgovornosti ta tveganja čim bolj omiliti oziroma jih nadzorovati in obvladovati.

4.6.1. Preventiva in izobraževanje

Preventiva in izobraževanje sta prvenstvena načina preprečevanja škod oziroma tveganja in sta odvisna od vrste škod oziroma tveganj, ki naj bi jih preprečevala.

V primeru škod od divjadi na kmetijskih površinah je pomembna zaščita posevkov in kultur z zaščitnimi ograjami (odsevni trakovi, električni pastirji, električne ograje, zaščitna sredstva, ki odganjajo divjad z neprijetnim vonjem), s čimer se prepreči vstop divjadi na kmetijske površine.

Preprečevanje škod na kmetijskih površinah je v veliki meri odvisno od primerne spolno-starostne strukture divjadi, kar se uravnava s pravilnim izvajanjem lova. Pomembno pa je tudi sodelovanje med kmeti in upravljalci lovišč (Krže, 2001, str. 404).

Škode v gozdu nastanejo zaradi objedanja drevesnih mladice, lupljenja lubja in mehanskih poškodb zaradi rogov. Preprečevanje škod v gozdu je bolj kompleksno, ker se gozdnih površin ne da ograditi, ogradimo lahko le posamezna drevesa (ogradev mladih dreves z žičnatimi ograjami ali plastičnimi tulci).

Škode zaradi lupljenja je mogoče preprečevati tudi s primernimi gozdarskimi posegi v gozdno strukturo v smislu povečevanja deleža večslojnih mešanih gozdnih sestojev, kajti tovrstne škode nastajajo predvsem v gozdovih z visokim deležem zimzelenega drevja (Völk, 2000, str. 505).

Obseg poškodb gozda je v veliki meri odvisen od koncentracije populacije divjadi, prehranskih in vremenskih pogojev za divjad. V splošnem je preprečevanje škod v gozdu povezano z ohranjanjem primerne gostote divjadi glede na danosti v naravnem okolju, kar pomeni, da mora biti odstrel dovolj visok, da previsoka številčnost divjadi nima za posledico prekomernega objedanja gozda.

Poškodbam gozda se lahko izognemo tudi s ponudbo primerne hrane in primerne količine hrane ob primernem času. Krmljenje ne sme povzročati prekomerne koncentracije divjadi ter mora biti prilagojeno vremenskim pogojem. Eden pomembnih razlogov škod od divjadi, je vznemirjanje divjadi zaradi rekreativnih, turističnih in drugih človekovih aktivnosti. Nemir v loviščih sili divjad, da se ta čez dan zadržuje v gostem kritju, kjer povzroča obsežne škode.

Da bi preprečili škode, ki nastanejo zaradi strelnega orožja, je treba prvenstveno zagotoviti sistem izobraževanja in vzgoje o varnem rokovanju s strelnim orožjem, ki mora biti vedno v brezhibnem stanju. Upravljalci lovišč morajo svojim lovcem to tematiko stalno poudarjati, s primernim formalnim izobraževanjem (lovski izpit) ter organizirati dodatna predavanja in tečaje na to temo.

Zakon o orožju v 22. členu napotuje na posebno skrbnost pri ravnanju z orožjem in strelivom, ki se kaže v njegovi pravilni in strokovni uporabi, nošenju, transportu ter v naporih zagotavljanja brezhibnega stanja strelnega orožja (Zakon o orožju, 2000).

Za preprečevanje škod zaradi naleta divjadi poznamo naslednje preventivne ukrepe (Pokorny, 2002, str. 397): postavitve opozorilnih tabel, oznak in silhuet živali ob cestišču, ki voznike opozarjajo na prehode divjadi, uporaba kemičnih odvrtač oziroma vonjalnih ograj, uporaba svetlobnih odsevnikov ob cestišču, uporaba zvočnih naprav na vozilih, omejitev hitrosti in izobraževanje voznikov na formalnem (vozniški izpit) in neformalnem nivoju.

Če pri ozelenitvi cestnih brežin cestna podjetja uporabljajo za divjad prehransko zanimive vrste rastlinja so nesreče že vnaprej programirane. Zato naj pri ozelenitvi uporabljajo za srnjad le nepriljubne drevesne, zeliščne in grmovne vrste (Krže, 1999, str. 404).

Pri bližnjih srečanjih z divjadjo na cestah je odločilna primerna hitrost, potrebno je upoštevati druge udeležencev prometu, v mraku ali ponoči pa tudi takoj zasenčiti dolge luči. Vozniki bi se morali zavedati, da zelo redko prečka cesto posamična srna in morajo zato biti pripravljeni na nevarnost naleta nadaljnjih kosov divjadi, ki jih še ne vidijo (Krže, 1996, str. 234).

Aktivno omejevanje števila prometnih nezgod v katerih je udeležena divjad je zelo zahtevno, uspeh teh aktivnosti pa najpogosteje zelo omejen. Potrebno je poznati zaščitna sredstva, podrobne lokacije in časovno dinamiko preteklih nezgod, sodelovati s lastniki zemljišč in drugimi uporabniki prostora ter neprestano nadzorovati učinkovitost postavljenih ukrepov in le te po potrebi prilagajati oziroma dopolnjevati (Hafner, 2002, str. 16).

Škode povezane z lovskimi psi se preprečujejo s formalnimi izobraževanji in usposabljanji za psa in njegovega vodnika, cepljenji psa in označevanjem psov z svetlečimi ovraticami ob izvajanju lova.

Druge škode preprečujemo z vzgojo in izobraževanjem lovcev in upravljalcev lovišč ter z učinkovitim sistemom nadzora v lovskih družinah (nadzorni odbor, disciplinska komisija). Tveganja povezana s trženjem divjačinskega mesa preprečujemo z vzgojo in izobraževanjem lovcev ter s spoštovanjem veterinarsko higienskih predpisov. Lovske objekte in naprave (lovske kočje, hladilnice, visoke preže) je potrebno vzdrževati v brezhibnem stanju s čimer se zagotovi varno uporabo.

4.6.2. Zavarovanje

Navkljub preventivi, izobraževanju in drugim naporom za preprečevanje škodnega dogodka, se le ta lahko vseeno pripeti. Seveda teh morebitnih škod ni potrebno jemati kot izvršeno dejstvo, temveč se je mogoče in tudi potrebno za primer škode še dodatno zaščititi.

Pred nevarnostmi se je moč zavarovati na način samozavarovanja. Tako lahko upravljalce lovišč za primer škod na polju ustanovi rezervni sklad, kar ZVGLD celo zahteva. Ker pa je dinamika škod časovno zelo raznolika in nenapovedljiva, lahko tak rezervni sklad ustanovi več upravljalcev lovišč in tako skupno pokrivajo določene škode - npr. od divjih prašičev.

Širše zavarovanje tveganj, kot jih omogoča npr. zveza društev za primer specifičnih škod, omogočajo profesionalne zavarovalne institucije. Zavarovalnice s svojo finančno močjo, razvejanimi in močno specializiranimi storitvami ter različnimi strokovnimi znanji postajajo čedalje bolj pomembne pri obvladovanju tveganj s katerimi se srečujejo upravljalci lovišč. Tako je eden izmed načinov obvladovanja tveganja tudi sklenitev zavarovalne pogodbe pri komercialnih zavarovalnicah.

5. ODŠKODNINSKA ODGOVORNOST

5.1. Pojem odškodninske odgovornosti

»Odškodninska odgovornost je obveznost stranke, da poravna škodo, za katero je odgovorna (Cigoj, 1984, str. 513).«

Podobno to odgovornost definirajo tudi drugi avtorji, npr.: »Odškodninska odgovornost je obligacijskopravno razmerje, v kateri ima dolžnik obveznost povrniti škodo, medtem ko je upnik upravičen zahtevati njeno povrnitev (Grbin, 1987, str. 977).«

V 131. členu Obligacijskega zakonika iz leta 2001 (v nadaljevanju OZ) piše:

- 1) Kdor povzroči drugemu škodo, jo je dolžan povrniti, če ne dokaže, da je škoda nastala brez njegove krivde.
- 2) Za škodo od stvari ali dejavnosti, iz katerih izvira večja škodna nevarnost za okolico, se odgovarja ne glede na krivdo.
- 3) Za škodo ne glede na krivdo se odgovarja tudi v drugih z zakonom določenih primerih.

Pojem stranke iz obligacijskega razmerja je potrebno razlagati kar najširše. Tu ne gre samo za povzročitelja škode, pač pa tudi za z njim odgovorno osebo ali pa samo zanjo. Primer: delavec, ki povzroči škodo pri delu ali z delom, praviloma ni odgovoren za povrnitev škode, pač pa je za to odgovoren njegov delodajalec (OZ, 2001).

Odškodninski zahtevek je po svoji vsebini zahtevek povrnitve. Z odškodnino oškodovanec ne more dobiti več, kakor je že imel. To pravilo velja predvsem pri premoženjski škodi, smiselno pa se uporablja tudi pri nepremoženjski. Denarno nadomestilo za škodo mora biti resničen nadomestek za nastalo škodo (Starčević, 2000, str. 8).

Institut povrnitve ima za svoj skrajni cilj vzpostavitev stanja kakršno je bilo pred povzročitvijo škode. Do vzpostavitve prejšnjega stanja lahko pride s popravilom poškodovane stvari, z izročitvijo oškodovancu stvari enake vrste in vrednosti ali z vrnitvijo odvzete stvari. Takšna vzpostavitev stanja pred povzročitvijo škode pa vedno ni mogoča. Oškodovalec lahko nadomesti stvar z novo, kar zanj pomeni denarni izdatek za nakup stvari iste vrednosti, katero je imela stvar, na kateri je prišlo do škode. Vrnitev v naravi je konkretizacija načela integralne povrnitve in vzpostavitve v prejšnje stanje (Šinkovec, 2001, str. 165).

5.1.1. Nastanek odškodninske obveznosti

V civilnem pravu lahko nastanejo obveznosti na podlagi pravnega posla (pogodbe) ali na podlagi protipravnega dejanja, s katerim se povzroči tretji osebi škoda, pri tem da pravni sistem obvezuje tistega, ki je škodo povzročil, da jo povrne oškodovancu. Poleg teh temeljev poznamo tudi nastanek odškodninske obveznosti na podlagi neupravičene pridobitve in opravljanja posloводства brez naročila (Starčević, 2000, str. 9).

»S pojmom odškodninske obveznosti razumemo obveznost stranke, da poravna škodo, ki je nastala zaradi škodljivega dogodka ali ravnanja, za katerega je odgovorna po pogodbi ali po zakonu. Da bi lahko nastala odškodninska obveznost je nujno, da so izpolnjeni naslednji pogoji (Ivanjko, 1981, str. 58):

1. da je nastala škoda v obliki zmanjšanja sredstev oziroma nekega premoženja (navadna škoda) ali v preprečitvi njihovega povečanja (izgubljen dobiček), povzročitvi telesnih ali duševnih bolečin in strahu drugemu (negmotna škoda);
2. da je sploh nastala premoženjska ali nepremoženjska škoda;
3. da je škoda nastala zaradi nedovoljenega ravnanja povzročitelja ali njegove stvari;
4. da za nedovoljeno ravnanje odgovarja povzročitelj (odgovornost);
5. da obstaja vzročna zveza med nedovoljenim ravnanjem in škodo.«

»Vse omenjene predpostavke morajo obstajati, da bi lahko govorili o nastanku odškodninske obveznosti (Ivanjko, 1981, str. 58).«

5.2. Odgovornost

Povzročitelj škode je škodo dolžan povrniti le, če je zanjo odgovoren. Nekdo je lahko odgovoren za povrnitev škode zato, ker je kriv za škodno dejanje ali pa, ker zakon predpisuje njegovo odgovornost, tudi če ni kriv za nastalo škodo. Če pravni red predpisuje obveznost povzročitelja le, če je kriv za nastanek škode, govorimo o t.i. sistemu krivdne ali subjektivne odgovornosti. Če pa pravni red predpisuje obveznost povrniti škodo tudi, če povzročitelj ni kriv za nastalo škodo, govorimo o objektivni ali kavzalni odgovornosti (Ivanjko, 1981, str. 61).

OZ pozna dve vrsti odškodninske odgovornosti (2001):

- krivdna odgovornost (subjektivna, deliktna odgovornost): 131. člen v točki 1. pravi, da je kdor povzroči drugemu škodo, le to dolžen povrniti, če ne dokaže, da je škoda nastala brez njegove krivde;

- objektivna odgovornost (kavzalna, vzročna, kvazideliktna ipd. odgovornost): tako 2. in 3. točka 131. člena OZ pravita, da se za škodo stvari ali dejavnosti, iz katerih izvira večja škodna nevarnost za okolico, odgovarja ne glede na krivdo, kakor tudi v drugih z zakonom določenih primerih.

5.2.1. Krivdna odgovornost

»Za obstoj krivde sta potrebna zlasti element spoznanja, da lahko zaradi določenega ravnanja nastane škodna posledica, in volje, ki se odseva v želji ali volji in dopustnosti nastanka škodne posledice. Povzročitelj bo kriv za nastalo škodo, če je vedel oziroma mogel ali moral vedeti za posledice, ki lahko nastanejo zaradi njegovega ravnanja, in če je želel ali dovolil nastanek škode (Ivanjko, 1981, str. 62).«

Ločimo namenoma in malomarno povzročene škode. Namenoma povzročena škoda je tista, pri kateri je oškodovalec vedel za posledico, tu govorimo o namenu oziroma naklepu. Ločevanje namerno povzročenih škod je za področje zavarovalstva zelo pomembno, ker razen v izjemnih primerih, namerno povzročena škoda ne more biti predmet zavarovanja pred odgovornostjo (Ivanjko, 1981, str. 62).

Pri drugi stopnji krivde, imenovani malomarnost, gre za ravnanje, ki je v nasprotju z ravnanjem povprečnega človeka. Glede na večjo ali manjšo stopnjo odstopanja od ravnanja pazljivega in skrbnega človeka ločimo (Ivanjko, 1981, str. 63):

- hudo malomarnost;
- lahko malomarnost.

Pri hudi malomarnosti gre za skrajno nepazljivost oziroma opustitev tiste pazljivosti in skrbi, ki jo pričakujemo od povprečnega človeka. Pri lahki malomarnosti pa gre za zanemarjanje pazljivosti, ki jo poznamo pri posebno skrbnem in pazljivem človeku. Tako pričakujemo od strokovnjaka večjo skrb in pazljivost v določeni situaciji, kot od nestrokovnjaka, ki bi se znašel v enaki situaciji (Ivanjko, 1981, str. 63).

Tudi pri zavarovanju pred odgovornostjo, je v določenih primerih pomembno ločevanje stopnje krivde. Ločimo dva sistema krivdne odgovornosti glede na to, kdo mora dokazati obstoj krivde oškodovalca. Če mora obstoj naklepa ali malomarnosti oškodovalca dokazovati oškodovanec, govorimo o čistem sistemu krivdne odgovornosti. Zgodovinsko novejši sistem, pa je sistem predpostavljjanja krivde ali krivdni sistem z obrnjenim dokaznim bremenom, kjer se predpostavlja, da oškodovalec odgovarja za škodo vedno, če ne dokaže, da je škoda nastala brez njegove krivde (Ivanjko, 1981, str. 63).

Na sistemu predpostavljajanja krivde, oziroma krivdnem sistemu obrnjenega dokaznega bremena temelji tudi citirani prvi odstavek 131. člena OZ.

5.2.2. Objektivna odgovornost

»Sistem objektivne odgovornosti temelji na načelu, da je nosilec določene dejavnosti ali lastnik oziroma uporabnik stvari, iz katerih izvira večja škodna nevarnost, odgovoren za nastalo škodo, ne glede na krivdo. Sistem objektivne odgovornosti velja torej vedno tam in takrat, kadar je škoda nastala zaradi delovanja nevarne stvari ali nevarne dejavnosti nasploh (Ivanjko, 1981, str. 64).«

Tako se lastnik ali uporabnik stvari ali nosilec nevarne dejavnosti ne more oprostiti odgovornosti za nastalo škodo, če dokaže, da ni kriv za nastalo škodo. Dokazovanje da krivda obstaja s pravnega stališča ni pomembno. Lastnik oziroma uporabnik nevarne stvari ali nosilec nevarnosti bo oprostitev odgovornosti dosegel le, če bo dokazal, da je škoda nastala zaradi višje sile ali dejanja tretje osebe ali dejanja oškodovanca samega (Ivanjko, 1981, str. 64).

Pri višji sili kot oprostilnem razlogu, gre za dogodek, ki je izreden in nepričakovan in ga ni bilo mogoče preprečiti. Prav tako mora biti takšen dogodek izven nevarne stvari oziroma nevarne dejavnosti. To so npr. naravni dogodki, pa tudi dogodki, ki lahko nastanejo zaradi družbenih ali državnih ukrepov (Ivanjko, 1981, str. 65).

Pri dejanju tretje osebe kot oprostilnem razlogu, mora imetnik nevarne stvari oziroma nevarne dejavnosti dokazati, da je škoda nastala izključno zaradi dejanja neke tretje osebe, ki je ni mogel pričakovati in se tudi njegovim posledicam ni bilo mogoče izogniti ali jih odstraniti (Ivanjko, 1981, str. 65).

Pri dejanju samega oškodovanca, kot oprostilnem razlogu, mora imetnik nevarne stvari oziroma nevarne dejavnosti dokazati, da je škoda nastala izključno zaradi dejanja oškodovanca in da ni mogel pričakovati ali se izogniti njegovim posledicam oziroma jih odstraniti. Če je oškodovanec delno kriv za nastanek škode, je imetnik nevarnih stvari odgovoren samo v sorazmerju z oškodovančevo krivdo (Ivanjko, 1981, str. 65).

5.2.3. Vzročna zveza

O obstoju odškodninske obveznosti lahko govorimo, kadar nastane škoda in posledično z njo odgovornost za določeno škodno ravnanje, ter obstaja tudi vzročna zveza med škodnim dogodkom oziroma ravnanjem in nastankom škode. O vzročni zvezi lahko govorimo, če obstaja zveza med škodnim dogodkom, za katerega je odgovoren povzročitelj in posledicami tega dogodka, ki pomenijo škodo (Ivanjko, 1981, str. 65).

»V pravo poznamo več teorij, ki skušajo razložiti medsebojno zvezo med škodnim dogodkom in škodo kot njegovo posledico. Glede na to, da mora biti povzročitelj odgovoren za nastali škodni dogodek, se nekateri zavzemajo tudi za vzročno zvezo med odgovornostjo in nastalo škodo. Pri tem moramo poudariti, da gre pri odgovornosti za subjektivno kategorijo, medtem ko gre pri vzročni zvezi za objektivno razmerje (Ivanjko, 1981, str. 66).«

Šime Ivanjko navaja: »Danes sta najbolj razširjeni dve teoriji, ki poskušata opredeliti katera okoliščina se v vzročni zvezi med škodnim dogodkom in škodo lahko šteje za vzrok. Pri teoriji sine qua non je kot vzrok pomembna le takšna okoliščina, ki neizogibno privede do določenega stanja. To je v bistvu naravna neposredna vzročna zveza med škodljivim dogodkom in posledico – škodo. Pri teoriji o pravno relevantni vzročnosti, pa ni odločilna naravna zveza med škodnim dogodkom in škodo, temveč tudi pravni vidik urejanja določenega razmerja, pri čemer je zlasti pomemben odgovor na vprašanje, ali je s kršitvijo pravne norme nastala posledica, ki jo je pravna norma hotela preprečiti. Razen teh dveh teorij obstajajo še drugi pristopi k opredeljevanju vzročne zveze, npr. teorija o adekvatni vzročnosti, ki pravi, da je vzrok vsako tisto dejstvo oziroma pogoj, ki navadno ali v normalnih okoliščinah povzroča določene posledice (1981, str. 66).«

5.3. Odškodninska odgovornost upravljalcev lovišč

Po ZVGLD je upravljalec lovišča dolžan preprečevati nastanek škode, ki jo divjad lahko napravi na premoženju ali ljudem na zemljišču ali vodi, na kateri je lovišče, in tudi pod določenimi pogoji povrniti škodo, ki jo povzroči divjad. Upravljalec lovišča je dolžan povrniti škodo lastniku, uporabniku ali imetniku zemljišča, na katerem je lovišče, če je bila škoda povzročena z dejanji oziroma ukrepi, ki jih določa lovskogospodarski načrt, npr. graditev lovskih objektov in podobno.

Škodo, ki jo npr. povzroči divja svinja, mora povrniti upravljalec lovišča na območju, kjer je škoda nastala. Za škodo, ki jo povzroči divjad, za katero je predpisana trajna ali začasna prepoved lova, odgovarja družbenopolitična skupnost, katere organi odredijo prepoved (ZVGLD, 1976). Tako npr. za škodo, ki jo povzroči medved odgovarja Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Za škodo, ki jo povzroči divjad, veljajo splošna pravila o odškodninski odgovornosti. Škodo, ki jo napravijo lovci na lovu ali drugi udeleženci lova ter lovski psi, mora povrniti upravljalec lovišča, pri tem pa ima pravico do regresnega zahtevka do tistega lovca oziroma udeleženca, ki je odgovoren za nastanek škode (ZVGLD, 1976). Regresna razmerja urejajo splošna pravila o odškodninski odgovornosti (Ivanjko, 1981, str. 108).

Odškodninske zahtevke rešuje upravljalec lovišča, vendar mora na krajevno običajen način objaviti imena in naslove oseb, ki so pooblaščenec za sprejemanje zahtevkov za povračilo škode, povzročene od divjadi (ZVGLD, 1976).

Upravljalec lovišča praviloma plača škodo na podlagi sporazuma, ki ga sklene z oškodovancem. Če do sporazuma ne pride v 15 dneh od dneva, ko je oškodovanec vložil zahtevo, lahko oškodovanec v 30 dneh, ko je izvedel za škodo, vendar pa najkasneje v 6 mesecih od dneva, ko je škoda nastala, vloži prijavo povzročene škode z navedbo višine odškodnine pristojnemu občinskemu upravnemu organu. Upravni organ v 15 dneh od prejema oškodovančeve prijave škode imenuje posebno komisijo za ugotovitev škode, ki jo sestavljajo predstavniki občinskega upravnega organa, kmetijski izvedenec ter lovski izvedenec (ZVGLD, 1976).

6. ZAVAROVANJE PRED ODGOVORNOSTJO

Zavarovanje pred odgovornostjo spada med zavarovalne panoge in ima sicer vse značilnosti zavarovalnega posla, vendar pa so pravna in ekonomska razmerja v tej zavarovalni panogi najbolj zapletena. Prav zaradi tega je težko podati enotno definicijo zavarovanja pred odgovornostjo (Ivanjko, 1981, str. 43).

Pri vseh ostalih zavarovalnih panogah lahko že iz naziva zavarovanja ugotovimo za kakšno zavarovanje v bistvu gre v konkretnem primeru. Tako iz naziva npr. požarno zavarovanje lahko ugotovimo, da gre za zavarovanje proti požaru. Iz naziva zavarovanja pred odgovornostjo, pa ni mogoče takoj ugotoviti kaj je pri tem zavarovanju predmet, ker je predmet tega zavarovanja odškodninska odgovornost za povzročeno škodo (Ivanjko, 1981, str. 43).

Predmet zavarovanja v tej panogi sicer ni odgovornost kot taka, ker pod pojmom odgovornosti razumemo določen pravni sistem, ki vsebuje pravila o odgovornosti tistega, ki je škodo povzročil in dolžnost povzročitelja, da takšno škodo povrne. Zavarovanje pred odgovornostjo je dejansko namenjeno zaščiti premoženja tistega, ki je po zakonu dolžan povrniti škodo oškodovancu (Ivanjko, 1981, str. 43).

Zavarovanje pred odgovornostjo spada med premoženjska zavarovanja (Pavliha, 2000, str. 187).

6.1. Opredelitev zavarovanja pred odgovornostjo

V 964. členu OZ piše:

- 1) Pri zavarovanju pred odgovornostjo odgovarja zavarovalnica za škodo, nastalo z zavarovalnim primerom le, če tretji oškodovanec zahteva odškodnino.
- 2) Zavarovalnica trpi v mejah zavarovalne vsote stroške spora o zavarovančevi odgovornosti.

»Če bi želeli na kratko opredeliti pojem zavarovanja pred odgovornostjo, potem lahko ugotovimo, da gre pri zavarovanju odgovornosti za posebno originalno pravno zavarovalno panogo, v kateri se prepletajo različni pravni odnosi med zavarovalnico, ki na osnovi vplačanih premij oziroma združenih sredstev prevzema odgovornost, da povrne škodo in v določenih primerih organizira pravno zaščito zavarovanca zaradi dogodka, ki ima za posledico njegovo odškodninsko odgovornost nasproti tretji osebi ter med tretjo osebo, kateri v določenih primerih na podlagi zakonske obveznosti mora zavarovalnica povrniti škodo, oziroma na podlagi pogodbe z zavarovancem nadoknaditi škodo – bodisi direktno oškodovancu ali pa povzročitelju škode – svojemu zavarovancu, ki je škodo plačal oškodovancu. Zavarovanje pred odgovornostjo je torej zavarovanje premoženja zavarovanca, da ne bi bilo uporabljeno za povrnitev škode tretji osebi zaradi dogodka oziroma ravnanja, za katerega zavarovanec po zakonu odškodninsko odgovarja (Ivanjko, 1981, str. 45).«

6.2. Pravna razmerja

Pri zavarovanju pred odgovornostjo ločimo tri pravna razmerja:

- zavarovalno razmerje, ki nastane med zavarovalnico in zavarovancem;
- odškodninsko odgovornostno razmerje, ki nastane med zavarovancem in tretjo osebo kot oškodovancem;
- kritno razmerje med oškodovancem in zavarovalnico.

6.2.1. Zavarovalno razmerje med zavarovalnico in zavarovancem

Zavarovalno razmerje ureja zavarovalna pogodba med zavarovalnico in zavarovancem. Pravice in obveznosti pogodbenih strank iz tega zavarovanja določa polica, pogoji zavarovanja in tudi zakon. Pri zavarovanju pred odgovornostjo ne gre za zavarovanje konkretne stvari, temveč gre za določeno obliko zavarovanja premoženja zavarovanca, da zavarovanca ne bi obremenjeval odškodninski zahtevek tretje osebe. To razmerje je podobno drugim vrstam zavarovalnih razmerij pri zavarovanju premoženja (Ivanjko, 1981, str. 48).

Zavarovalno razmerje je predvsem pogodbeno razmerje, ki ga oblikujeta zavarovanec in zavarovalnica prostovoljno v okviru zakonskih pravic in obveznosti. To so zlasti pravice in obveznosti zavarovalnice, da terja plačilo premije, ugotavlja obseg tveganja, preizkuša pravno odgovornost zavarovanca in obseg škode ter vodi spor z oškodovancem in plača stroške spora. Zavarovančeve pravice in obveznosti so predvsem plačilo premije, prijava škodnega dogodka in dolžnost pravilno informirati zavarovalnico o nastali škodi. Gre za dogovor med zavarovancem in zavarovalnico, da naj le ta plača škodo, ki jo bo zavarovanec povzročil tretjemu, pri čemer pa še ni znano kdo je ta tretji in tudi ali bo do škode sploh prišlo (Ivanjko, 1981, str. 48).

6.2.2. Odškodninsko odgovornostno razmerje med zavarovancem in oškodovancem

V vseh pravnih sistemih nalaga zakon tistemu, ki povzroči škodo drugemu, da jo povrne. S povzročitvijo škode nastane med povzročiteljem in oškodovancem zaradi povzročene škode posebno obligacijsko razmerje, za katerega je bistveno, da je oškodovanec upravičen terjati povrnitev škode, povzročitelj pa je to škodo dolžan povrniti. Tu gre za pravice in obveznosti, ki jih ureja odškodninsko pravo in jih zavarovalno razmerje v ničemer ne spreminja. Da bi nastalo obligacijsko odškodninsko razmerje med povzročiteljem in oškodovancem, morajo biti izpolnjeni pogoji, ki jih določa OZ. To pomeni, da mora biti povzročitelj odgovoren za dejanje, katerega posledica je škoda ter da med njegovim dejanjem in škodo obstaja vzročna zveza (Ivanjko, 1981, str. 48).

Obstoj odgovornostnega razmerja je bistven za nastanek zavarovalnega primera, ki je vsebina zavarovalne pogodbe. Odškodninsko odgovornostno razmerje določa tudi obseg dajatev zavarovalnice, ker mora zavarovalnica, v skladu z zavarovalno pogodbo, zavarovancu ali oškodovancu izplačati toliko, do kolikor je le ta upravičen po določenih odškodninskega prava, vendar ne več kot je to določeno v zavarovalni pogodbi (Ivanjko, 1981, str. 48).

6.2.3. Kritno razmerje med oškodovancem in zavarovalnico

Pri klasičnem zavarovanju premoženja je praviloma oškodovan zavarovanec, njegov pravni položaj ter njegove pravice in obveznosti določa zavarovalno razmerje (zavarovalna pogodba). Pri zavarovanju pred odgovornostjo pa je položaj oškodovanca drugačen od položaja zavarovanca (Ivanjko, 1981, str. 49).

Na podlagi 965. člena OZ lahko oškodovanec neposredno od zavarovalnice zahteva povrnitev škode, ki jo je utrpel zaradi dogodka, za katerega odgovarja zavarovanec, toda največ do zneska njene obveznosti. Prav tako pa ima oškodovanec od takrat, ko nastane zavarovalni primer, lastno pravico do odškodnine iz zavarovanja in nobena kasnejša sprememba v pravicah zavarovanca nasproti zavarovalnice ne vpliva na oškodovančevo pravico do odškodnine.

Glede na to njegovo pravico je njegov položaj podoben položaju zavarovanca iz klasičnega premoženjskega zavarovanja, vendar pa oškodovanec nima nobenih drugih pravic in obveznosti do zavarovalnice, kot mu jih določa sam zakonik (Ivanjko, 1981, str. 49).

6.3. Dolžnosti zavarovanca in zavarovalnice ob zavarovalnem dogodku

Zavarovalna pogodba, ki je zapisana v polici in zavarovalnih pogojih, določa pravice in obveznosti tako zavarovalnice kakor zavarovanca. To so zlasti pravice in obveznosti zavarovalnice, da terja plačilo premije oziroma združevanje določenega zneska v zavarovalnih skladih, ugotavlja obseg rizika, preizkuša pravno odgovornost zavarovanca in obseg škode ter tudi vodi spor z oškodovancem ter plača stroške spora. Zavarovančeve pravice in obveznosti, ki jih ureja zavarovalna pogodba, so zlasti plačilo premije oziroma združitev določenega zneska v okviru zavarovalnice, prijava škodnega dogodka in dolžnost pravilno informirati zavarovalnico o nastali škodi (Ivanjko, 1981, str. 49).

Splošni pogoji za zavarovanje pred odgovornostjo Zavarovalnice Triglav d.d. določajo naslednje dolžnosti zavarovanca po zavarovalnem primeru (Splošni pogoji zavarovanja pred odgovornostjo, 1999):

1. Zavarovanec mora zavarovalnico obvestiti o nesreči brez odlašanja.
2. Če so proti zavarovancu ali osebi za katero on odgovarja uvedene kazenske poizvedbe ali kazenska preiskava ali vložena obtožnica ali če je izdana odločba v upravno kazenskem postopku, mora zavarovanec o tem nemudoma obvestiti zavarovalnico, četudi je že prijavil nesrečo po prejšnjem odstavku.
3. Če so na zavarovanca postavljeni odškodninski zahtevki ali če je proti njemu vložena odškodninska tožba, mora zavarovanec o tem ravno tako brez vsakega odlašanja obvestiti zavarovalnico in ji dostaviti original vseh listin, ki vsebujejo te zahtevke.
4. Zavarovanec mora vodstvo pravde zaupati zavarovalnici in dati pravdno pooblastilo tisti osebi, ki jo določi zavarovalnica.
5. Zavarovanec mora obravnavanje odškodninskih zahtevkov prepustiti zavarovalnici, zaradi česar ni upravičen odškodninskih zahtevkov zavrniti, zlasti pa jih ne sme pripoznati.
6. Če zavarovanec onemogoči zavarovalnici, da reši odškodninske zahtevke s poravnavo, zavarovalnica ni dolžna plačati presežka odškodnine, obresti in stroškov, ki zaradi tega nastanejo.

Splošni pogoji za zavarovanje odgovornosti Zavarovalnice Triglav d.d. določajo naslednje dolžnosti zavarovalnice po zavarovalnem primeru (Splošni pogoji zavarovanja pred odgovornostjo, 1999):

1. Zavarovalnica mora proučiti odškodninske zahtevke tako po temelju kot po višini in ugoditi upravičenim zahtevkom ter poskrbeti za obrambo sklenitelja zavarovanja pred neutemeljenimi ali pretiranimi odškodninskimi zahtevki.
2. Zavarovalnica jamči za pravdne stroške zavarovanca in za škodo zaradi pravnih stroškov, ki so prisojeni oškodovancu le tedaj, če pravdo usmerja zavarovalnica od vsega začetka sama ali pa oseba, ki jo ona določi.
3. Za stroške obrambe zavarovanca v kazenskem postopku jamči zavarovalnica le v primeru, če izrecno pristane na branilca in se zaveže poravnati te stroške.
4. Zavarovalnica nosi le tisti del pravnih stroškov, ki ustrezajo razmerju med zavarovalno vsoto in prisojenim zneskom odškodnine oškodovancu. Če tega ni mogoče ugotoviti, je zavarovalnica glede teh pravnih stroškov udeležena v razmerju med zavarovalno vsoto in višino vtoževanih zahtevkov.
5. Zavarovalna vsota predstavlja zgornjo mejo obveznosti zavarovalnice ne glede na število oškodovancev. Več časovno povezanih škod predstavlja eno nesrečo, če le ti nastanejo iz istega razloga.

6.4. Zavarovanje upravljalcev lovišč kot oblika obveznega zavarovanja

Upravljalci lovišč se pri svoji dejavnosti srečujejo z visokimi tveganji, le redki pa ta tveganja tudi zavarujejo. Problem nezavarovanja teh tveganj je dvakraten. Kot prvo ogroža samega upravljalca lovišča ob morebitnem nastanku škodnega dogodka katerega odškodninske posledice ne bi mogel kriti, po drugi strani pa oškodovanci tako lahko za odškodnino terjajo le samega upravljalca lovišča za katerim v primeru nezavarovanja ne stoji močnejša finančna ustanova. Vprašanje ali naj zavarovanje upravljalcev lovišč postane nova oblika obveznega zavarovanja na Slovenskem je aktualno zaradi priprav sprememb zakona o lovstvu. Poznamo pa primere držav, ki poznajo obvezno zavarovanje na področju lova.

Nemški zvezni zakon o lovu v 17. členu ne dovoljuje izdaje lovne karte osebam, ki nimajo sklenjenega zadostnega lovskega obveznega zavarovanja. Zavarovani znesek mora znašati najmanj 1 milijon nemških mark za osebne škode ter najmanj 100.000 nemških mark za škode na stvareh. Zavarovanje se lahko sklene samo pri zavarovalnici s sedežem v Evropski gospodarski skupnosti ali s sedežem v območju veljavnosti zakona o nadzoru zavarovalnic. Posamezne zvezne dežele lahko kot zadostno obvezno zavarovanje smatrajo tudi prostovoljno udeležbo v skupinskem zavarovanju (Bundesjagdgesetz, 1976).

6.4.1. Pojem obveznega zavarovanja

Pri prostovoljnem zavarovanju nastane zavarovalno razmerje kot rezultat proste volje in svobodne ekonomske odločitve med zavarovalnim kandidatom in zavarovalnico z zavarovalno pogodbo. Zavarovalni kandidat se odloči za zavarovanje prostovoljno, brez zakonske prisile, na podlagi konkretne nevarnosti in iz tega izvirajoče konkretne potrebe po gospodarski varnosti. Obvezno oziroma prisilno zavarovanje pa je zavarovanje, katerega zavarovalno razmerje nastane po prisili kakega predpisa, pri čemer se prisila predpisa lahko nanaša na minimalen obseg zavarovanih tveganj, minimalni zavarovalni znesek ali tudi na druge vsebine zavarovalnega razmerja (Pavliha, 2000, str. 212).

Obvezna zavarovanja se delijo na individualna obvezna zavarovanja, pri katerih gre za neposredno varovanje posameznika (npr. obvezno zavarovanje avtomobilske odgovornosti) ter socialna zavarovanja, kjer je neposredno varovanja družbena skupina (npr. obvezno pokojninsko ali zdravstveno zavarovanje). Velika večina obveznih zavarovanj ima naravo premoženjskih zavarovanj pred odgovornostjo (Pavliha, 2000, str. 212).

Slovenska zakonodaja pozna več vrst obveznih zavarovanj, kot so npr.: obvezno zavarovanje avtomobilske odgovornosti ali letalske odgovornosti, odgovornosti notarjev, zdravnikov, gorskih vodnikov, obvezno zavarovanje odgovornosti upravljavcev streljšč ipd.

6.4.2. Prednosti in pomanjkljivosti instituta obveznega zavarovanja

Med prednosti, ki jih prinaša obvezno zavarovanje uvrščamo boljši položaj oškodovancev, katerim je lažje ter hitreje povrnjena škoda, boljši položaj povzročiteljev škode ter zmanjševane števila izključenih rizikov.

Slabosti obveznega zavarovanja pa so naslednje (Pavliha, 2000, str. 247):

- minimalne zavarovalne vsote so velikokrat previsoke, kar otežuje pozavarovanje,
- obvezna zavarovanja odvrčajo zavarovalce od preventivnega obnašanja, ker se zanašajo na zavarovanje,
- obvezna zavarovanja onemogočajo oziroma otežujejo ocenjevanje nevarnosti od primera do primera, kar pa običajno delajo zavarovalnice pri prostovoljnih zavarovanjih,
- obvezna zavarovanja potrebujejo učinkovit državni nadzor, kar pa povzroča dodatne stroške,
- obvezna zavarovanja napeljujejo sodišča, da prisojajo višje odškodnine, saj vedo, da bodo škodo poravnale zavarovalnice,
- pravna ureditev obveznih zavarovanj velikokrat zastara, tako da zavarovalne vsote s časom postanejo prenizke,
- obvezna zavarovanja spodbujajo zavarovalne goljufije.

6.4.3. Potrebne vsebine pri obveznem zavarovanju upravljalcev lovišč

Če se bo država odločila za spremembo ZVGLD tako, da bo uvedla obvezno »lovsko zavarovanje«, ga ne sme pravno urediti le z nekaj ohlapnimi besedami. Natančno mora opredeliti zavarovalce oziroma zavarovance (ali se mora zavarovati upravljalec lovišča ali vsak posamezen lovec), krite in izključene nevarnosti, vrste kritih škod, minimalne zavarovalne vsote, območje kritja, možnost direktne tožbe, vir za plačilo škod v primeru neskljenjenih obveznih zavarovanj, denarne kazni v primeru opustitve sklenitve zavarovanja, obseg zavarovalnega nadzora ter drugo (Pavliha, 2000, str. 247). Poleg samega lovskega zakona bo seveda prišlo v poštev splošno pogodbeno zavarovalno pravo ter drugi pravni viri, zlasti splošni in posebni zavarovalni pogoji, ki bodo zapolnili morebitne vrzeli.

7. PRIMERI IZ SODNE PRAKSE

Za boljše razumevanje tveganj in odgovornosti s katerimi se srečujejo slovenski upravjalci lovišč v nadaljevanju opisujem dva škodna primera s sodnim epilgom.

7.1. Škoda ob naletu srnjaka v motorista

31.5.1996 je motorist med vožnjo kraju Senožeti trčil v srnjaka, ki je nepričakovano skočil na cesto. Prišlo je do materialne in nematerialne škode, za povračilo le te, pa je oškodovanec tožil upravjalca zadevnega lovišča.

Sodišče prve stopnje je zavrnilo tožbeni zahtevek. Ugotovilo je, da na mestu nezgode ni bilo niti stalnega niti občasnega prehoda divjadi čez cesto, zato toženi stranki ni bilo moč očitati opustitve dolžnega ravnanja. Dolžno ravnanje v tem primeru, pa bi bila pobuda za postavitve znaka »divjad na cesti«. V tem primeru, ko je bilo iz izjav prič razvidno, da na mestu nezgode ni šlo ne za stalen ne za občasen prehod divjadi, upravljalec lovišča ni bil obvezan k pobudi postavitve table »divjad na cesti«.

Tudi sodišče druge stopnje je tožnikovo pritožbo zavrnilo in potrdilo sodbo sodišča prve stopnje, tožnik pa je pravočasno vložil revizijo proti sodbi sodišča druge stopnje zaradi domnevne zmotne uporabe materialnega prava.

Vrhovno sodišče je ugotovilo, da je pravno zmotno tožnikovo stališče o objektivni odgovornosti lovske družine za škodo, ki jo povzroči divjad pri naletu na vozilo na cesti. Sodba tudi omenja, da se je stališče o krivdni odgovornosti lovske organizacije za tovrstne škodne primere po začetnem nihanju v sodni praksi že pred časom ustalilo. Četrty odstavek 71. člena ZVGLD glede odškodninske odgovornosti za tako nastalo škodo napotuje na splošna pravila o odškodninski odgovornosti. Zato je bilo potrebno uporabiti 1. odstavek 154.

člena Zakona o obligacijskih razmerjih - ZOR (Uradni list SFRJ, št. 29/1987, 39/1985, 57/1989), saj divjadi v takih okoliščinah škodnega dogodka ni mogoče šteti za nevarno stvar.

Sodišče nadalje ugotavlja, da je v tej odškodninski zadevi odločilna dejanska ugotovitev obeh sodišč, da na mestu trčenja motorista s srnjakom ni niti stalnega niti občasnega prehoda divjadi čez cesto. Taka dejanska ugotovitev temelji na skladni izpovedi več zaslišanih prič. Iz dejanskih ugotovitev obeh sodišč pa tudi izhaja, da je bila tožena stranka aktivna pri ugotavljanju pogostih prehodov divjadi čez cesto in je dala pobudo za postavitvev treh prometnih znakov na drugih mestih na tej cesti. Glede na take ugotovitve je toženi stranki v tej odškodninski zadevi uspelo ovreči domnevo iz 1. odstavka 154. člena ZOR o njeni krivdi za nastalo škodo.

Sodišče v zvezi s trditvijo oškodovanca o namenu zavarovanja pred odgovornostjo tožene stranke odgovarja, da se zavaruje pred odgovornostjo za škodo, ki je v takem škodnem dogodku krivdne narave, ne zavaruje pa se vsaka škoda ne glede na to ali je zavarovanec kriv ali ne. Če te krivde oziroma odgovornosti ni, manjka eden od temeljnih elementov civilnega delikta in zato zavarovalni primer sploh ne nastopi. Obravnavani dogodek je sodišče opredelilo le kot naključje, ki se je pripetilo v tožnikovi sferi, zaradi česar je iz tega naključja izvirajočo škodo dolžan nositi sam. Vrhovno sodišče je revizijo zavrnilo kot neutemeljeno (Sodba Vrhovnega sodišča RS, 1999)².

Ta sodni primer jasno kaže na nujnost preventivnega delovanja pri preprečevanju oziroma zmanjševanju tveganj. Eden izmed najbolj učinkovitih načinov preprečevanja tveganja pri prometnih nezgodah z divjadjo, je da upravljalci lovišč poskrbijo za dajanje pobud za postavitvev znaka »divjad na cesti« in jih naslovijo na lokalnega upravitelja ceste, oziroma na upravni organ. Tožb v katerih oškodovanci v primeru naleta divjadi tožijo upravljalca lovišča je relativno veliko, ta konkreten primer pa je zanimiv tudi zato, ker je upravljalec lovišča imel sklenjeno pogodbo o zavarovanju pred odgovornostjo. To kaže na zelo odgovorno in smelo ravnanje upravljalca lovišča, saj ne samo, da je zadovoljeval določbam 5. člena ZVGLD o obveznih ukrepih gojitve in varstva divjadi, kamor po omenjeni razlagi vrhovnega sodišča spada tudi pobuda za postavitvev znaka »divjad na cesti«, temveč je poleg tega imel tudi sklenjeno pogodbo o zavarovanju pred odgovornostjo.

7.2. Napad jelena na človeka

12. 8. 1977 je mladoletnika v gozdu napadel jelen in ga poškodoval. Oškodovanec je tožil lovsko družino za povračilo materialne in nematerialne škode.

² Glej Prilogo 1.

Sodišče prve stopnje je odločilo, da je tožena lovska družina odškodninsko odgovorna za škodo, ki jo je pretrpel mladoletni tožnik. Po ugotovitvi sodišča je tožena stranka odgovorna za tožnikovo škodo po krivdnem načelu.

Pritožbeno sodišče je pritožbo tožene stranke zavrnilo kot neutemeljeno in potrdilo izpodbijano sodbo, vendar je ugotovilo, da ni podlage za krivdno odgovornost tožene stranke, pač pa da je tožena stranka odgovorna po načelu vzročnosti (objektivna odgovornost).

Proti sodbi drugostopenjskega sodišča je lovska družina vložila revizijo, javni tožilec SRS pa zahtevo za varstvo zakonitosti. Vrhovno sodišče SRS je v sodbi obe pravni sredstvi zavrnilo kot neutemeljeni zaradi več razlogov.

Sodba govori o tem, da sta obe nižji sodišči kot izhodišče svoji odločitvi pravilno uporabili 4. odstavek 71. člena ZVGLD, po katerem za drugo škodo, ki jo povzroči divjad, veljajo splošna pravila o odškodninski odgovornosti. Sodba tudi potrjuje stališče pritožbenega sodišča, da je bilo potrebno uporabiti načelo o objektivni odgovornosti tožene stranke, saj če jelen povzroči škodo človeku v gozdu, je tako škodo mogoče pravno opredeliti kot škodo, ki je nastala zaradi delovanja »nevarne stvari«.

Sodba omenja, da je v teoriji splošno sprejeto stališče, da je divjad »živa nevarna stvar«. Pri divjadi izvira lastnost potencialne nevarnosti iz njene nepredvidljivosti ravnanja. Tako je nepredvidljivost ravnanja jelena prišla do izraza tudi v tem sporu. Kljub temu, da jelen sicer velja za zelo previdno in plaho divjad, je v tem primeru tožniku povzročil težko škodo. Škodnega dogodka, v nasprotju s stališčem revizijskega zahtevka, tako ni mogoče pripisati naključju oziroma višji sili.

ZVGLD drugih škod, ki jih povzroči divjad (npr. na premoženju), ne pripisuje naključju oziroma višji sili, pač pa jih smiselno obravnava kot škode, nastale v področju delovanja divjadi.

Uporaba načela objektivne odgovornosti sicer ne izključuje možnosti tudi za morebitno krivdno odgovornost, ker pa je že podana objektivna odgovornost tožene stranke, tako ni potrebno iskati pravne podlage za krivdno odgovornost.

Divjad je dobrina splošnega pomena in po 3. členu ZVGLD uživa posebno, z zakonom določeno varstvo. Peti člen ZVGLD pa med upravljanje lovišča uvršča tudi ukrepe za preprečevanje in za povračilo škode po divjadi v lovišču. Upravljanje z loviščem ima tudi ekonomsko vsebino, kamor spada tudi sprejemanje odškodnine kot tudi izplačevanje odškodnin, kadar je za to podana ustrezna pravna podlaga (iz 74. člena ZVGLD). Drugi odstavek 7. člena ZVGLD govori, da uplenjena, odlovljena, pokončana ali poginula divjad

pripada lovski organizaciji, ki upravlja lovišče, lastninska pravica na taki divjad pa se pridobi s plačilom po tržni ceni.

Sodba še navaja, da je ob upoštevanju stališča, da je divjad »živa nevarna stvar«, utemeljeno tudi sklepati, da je za škodo, ki jo povzroči divjad človeku, odškodninsko odgovoren upravljalec lovišča oziroma lovška družina. Sodna praksa je sprejela stališče o krivdni odgovornosti upravljalcev lovišč, vendar le za škodo, ki jo divjad povzroči na vozečem avtomobilu. Vendar pa je pravni položaj pri napadu jelena na človeka drugačen in 4. odstavek 71. člena ZVGLD s splošnim napotilom o odškodninski odgovornosti ne izključuje možne uporabe načela objektivne odgovornosti (Sodba Vrhovnega sodišča SRS, 1980)³.

Zgornji primer jasno kaže, da se upravjalci lovišč srečujejo s tveganji, ki jih ni moč v celoti odpraviti s preventivnimi ukrepi. Divjad, še posebej pa jelenjad, je na splošno zelo plaha, toda kljub temu, da je verjetnost napada na človeka zelo majhna, je to vseeno možno. Odločitev sodišča, da pri napadu jelena na človeka, uporabi načelo objektivne odgovornosti, je za lovsko družino seveda nezaželena, toliko bolj, ker ta ni imela sklenjenega zavarovanja pred odgovornostjo.

Če upravjalci lovišč želijo nadzorovati tudi takšna tveganja, jim ne preostane kaj dosti drugega, kot da se proti takim rizikom ustrezno zavarujejo – da sklenejo zavarovanje pred odgovornostjo. Prednost tovrstnega zavarovanja je tudi v tem, da zavarovalnica prevzame vodenje odškodninskega zahtevka, oziroma sodnega spora.

8. POTREBNE VSEBINE ZAVAROVANJA PRED ODGOVORNOSTJO UPRAVLJALCA LOVIŠČA

Ko govorimo o zavarovanju pred odgovornostjo upravjalca lovišč, govorimo o zavarovalni pogodbi, zavarovalcu, zavarovancu, zavarovatelju, zavarovalni polici, premiji in zavarovalnih vsotah, škodah, zaradi katerih se zavarovanje pred odgovornostjo sploh sklene oziroma odgovornostih ter merilih za oceno zavarovanja pred odgovornostjo upravljalcev lovišč.

8.1. Zavarovalna pogodba, zavarovalec, zavarovanec in zavarovatelj

»Zavarovalna pogodba je največkrat definirana kot pogodba, s katero se zavarovalec zaveže, da bo plačal premijo, zavarovatelj pa, da mu bo v primeru škodnega dogodka plačal zavarovalnino (Pavliha, 2000, str. 161).«

³ Glej Prilogo 2.

Zavarovalno pogodbo skleneta zavarovatelj – zavarovalnica ter zavarovalec. Zavarovalec je sklenitelj zavarovanja, ki je bodisi upravičenec do zavarovalnine, plačnik premije ali zavarovanec. Pri premoženjskih zavarovanjih zavarovalec običajno predstavlja vse tri osebe. Posebnost so odgovornostna zavarovanja, kjer je upravičenec tretja oseba (oškodovanec). V našem pravu je zavarovatelj zavarovalna delniška družba, samostojna ali v zavarovalniški skupini, družba za vzajemno zavarovanje ter zavarovalni pool (Pavliha, 2000, str. 162).

Definicija zavarovalne pogodbe nas prvo pelje k opredelitvi zavarovalca. Zavarovalec je oseba, ki sklene zavarovalno pogodbo, v našem primeru je to lovska družina, Lovska zveza Slovenije ali gospodarska družba. Pri opredelitvi zavarovanca - osebe, katere interes je zavarovan z zavarovalno pogodbo na prvi pogled izgleda, da sta zavarovalec in zavarovanec ista oseba. Zavarovanje pred odgovornostjo upravljalca lovišča se veže na dejavnost, ki jo ta opravlja oziroma, dejavnost, ki jo zanj opravljajo posamezniki, bodisi člani lovske družine, lovski gostje, pomagači in drugi pogodbeniki, ki so poleg upravljalca lovišča tudi sami zavarovanci.

8.2. Zavarovalna polica, premija in zavarovalna vsota

Zavarovalna polica je dokaz o obstoju zavarovalne pogodbe, ni pa nujno tudi pogodba, katere vsebina je dostikrat razvidna iz splošnih in posebnih zavarovalnih pogojev ter klavzul (Pavliha, 2000, str. 165).

Polica mora vsebovati naslednje podatke (Pavliha, 2000, str. 165):

- podatki o pogodbenih strankah, zavarovalcu, zavarovatelju, zavarovalnem zastopniku itd.;
- predmet zavarovanja - zavarovana stvar oziroma zavarovana oseba;
- nevarnost - riziko, ki ga zavarovanje krije;
- trajanje zavarovanja in doba kritja;
- zavarovalna vsota oziroma določilo, da je zavarovanje neomejeno;
- višina premije;
- datum izdaje police;
- podpisi pogodbenih strank.

Osnovna obveznost zavarovanca je to, da plača premijo. Premija je znesek, ki ga mora zavarovanec združiti v zavarovalni skupnosti, pomeni pa ceno rizika ali pa ekvivalent rizika. Določi se po tarifi odvisni od stopnje nevarnosti, ki se pojavlja pri zavarovancu. Zavarovanec mora plačati premijo za ves čas trajanja zavarovanja (Ivanjko, 1981, str. 128).

Zavarovalna vsota predstavlja zgornjo mejo obveznosti zavarovalnice za eno nesrečo, ne glede na število skleniteljev oziroma zavarovancev ter ne glede na število oškodovancev (Ivanjko, 1981, str. 133).

Pri določanju razmerij med zavarovanimi zneski se med materialnimi škodami in nematerialnimi škodami uporabijo določena razmerja. Tako se za škodo, ki nastane zaradi poškodovanja osebe, določi najvišja zavarovalna vsota, za poškodbo stvari nekaj odstotkov nižja, za čisto premoženjsko škodo pa je zavarovalna vsota ena četrtina zavarovalne vsote dogovorjene za poškodovanje stvari. To razmerje se predvsem uporablja pri zavarovanju splošne civilne odgovornosti (Ivanjko, 1981, str. 133).

Slovenska zavarovalniška praksa za zavarovanje pred odgovornostjo lovskih družin oziroma upravljalcev lovišč ni ravno bogata. Redke sklenjene pogodbe vsebujejo določbe o zavarovalni vsoti za osebne škode od 2 do 10 milijonov SIT, za poškodovanje stvari pa od 1 do 2 milijona SIT. Pri tem znašajo letne zavarovalne premije po članu lovske družine od 1.000 do 2.000 SIT, ter dodatno zavarovanje za psa od približno 500 do 1.000 SIT.

Nemška praksa na področju lovskih zavarovanj pozna obvezno lovsko zavarovanje, pri kateremu je najmanjša zavarovalna vsota za osebne škode najmanj 1 milijon mark, za škode na stvareh pa 100.000 mark. Višina povprečnega škodnega zahtevka na lovca pa znaša od 50 do 60 mark, kar pomeni, da bi bila najmanjša povprečna premija okoli 100 mark. Nemški strokovnjaki pa že ocenjujejo teh 100.000 mark za zavarovalni znesek za škodo na stvareh kot prenizek znesek (Pawlak, 2001, str. 18).

8.3. Zavarovane nevarnosti

Po sklenitvi zavarovanja pred odgovornostjo, zavarovalnica jamči za škodo zaradi civilno-pravnih odškodninskih zahtevkov, ki jih tretje osebe uveljavljajo proti zavarovancu zaradi nenadnega in presenetljivega dogodka (nesreče), ki izvira iz dejavnosti, lastnosti in pravnega razmerja navedenega v polici in ki ima za posledico telesne poškodbe, obolenje ali smrt osebe ter druge posledice na osebah (strah, izmaličenje, zmanjšana delovna sposobnost) in uničenje, poškodbo ali izginotje stvari (poškodovanje stvari). Te nevarnosti, rizike zavarovanca, v našem primeru nevarnosti upravljalca lovišča, pa je potrebno v pogodbi natančno opredeliti.

Zavarovanje pred odgovornostjo mora varovati upravljalca lovišča pred naslednjimi nevarnostmi oziroma riziki:

1. Odgovornost zaradi posesti ali zakupa zgradb, zemljišč, prostorov in naprav, ki so namenjene potrebam upravljalca lovišča – lovske družine, kot so npr. prostori in objekti

za shranjevanje krme za divjad, hladilnice za divjačino, skupni prostori lovske družine, lovski objekti (lovske preže in krmišča), strelišče in podobno.

2. Odgovornost za škode povzročene ob običajnih, s statutom predvidenih prireditvah npr. občni zbor članov lovske družine, društvene svečanosti in podobno.
3. Odgovornost, ki izvira iz uradne dejavnosti oseb, ki so pooblašcene za zastopanje upravljalca lovišča oziroma lovske družine, kot npr. blagajnik lovske družine, starešina, gospodar itd.
4. Odgovornost zaradi posesti in uporabe strelnega orožja pri lovu in izven lovišča. Sem spada tudi osebna odgovornost imetnika orožja za poškodbo tretje osebe. Pri tem ne smemo pozabiti tudi na zavarovanje pred odgovornostjo zaradi malomarnega ročnega polnjenja nabojev ter zavarovanje pred odgovornostjo za škodo zaradi izgube ali izginitve strelnega orožja.
5. Osebna odgovornost članov lovske družine, zaradi njihove dejavnosti na prireditvah lovske družine ter tudi osebna odgovornost drugih oseb, katerih dejavnost in početje je kakorkoli povezano z dejavnostjo upravljalca lovišča. Tu gre za zavarovanje odgovornosti za ljudi, ki niso člani lovskega društva, ki pa pomagajo pri izvajanju lovskih aktivnosti, npr. gonjači, osebe najete za transport na lov ali iz lova lovcev, divjačine, krme in podobno, lovski gostje in lovski turisti in podobni.
6. Odgovornost zaradi posesti in uporabe psov. V Zvezni republiki Nemčiji je to razlog za 50 % izplačanih odškodnin in kar 80 % škodnih primerov (Pawlak, 2001, str. 22). Ker so nevarnosti, ki izvirajo iz posesti in uporabe lovskih psov zelo obsežne in za upravljalca lovišča zelo pereče, jih mora le ta dobro zavarovati. Pred sklenitvijo zavarovanja se mora upravljalca lovišča pri zavarovalnici pozanimati ali so psi zavarovani po seznamu ali pavšalno glede na število lovcev, ali so zavarovani le izšolani psi, pozanimati se mora ali so zavarovani tudi mladiči in ali velja zavarovanje za pse tudi izven lova.
7. Proizvajalčeva odgovornost. Upravljalci lovišč dajejo na tržišče divjačino in kot proizvajalci odgovarjajo za neoporečnost živil npr. za primer pomanjkljivega pregleda divjačinskega mesa.
8. Odgovornost za škodo, ki nastane ne samo v okviru dovoljene aktivnosti, temveč tudi v primeru nezakonitih lovskih aktivnosti, ki pa nimajo vzroka v naklepu ali veliki malomarnosti npr. da član lovske družine ustrelji osebek zavarovane živalske vrste ali da pride do škodnega primera ob nezakonitem vstopu v tuje lovišče.

8.4. Merila za ocenjevanje zavarovanj pred odgovornostjo upravljalcev lovišč

Ob začetkih zavarovalne prakse na tem področju se upravljalci lovišč srečujejo s ponodbami različnih zavarovalnic, ki pa večinoma niso najbolj prikrojene njihovim zelo specifičnim potrebam. Pričakovane spremembe ZVGLD bodo morda prinesle tudi uvedbo obveznega zavarovanja pred odgovornostjo upravljalcev lovišč. Verjetno pa je mogoče pričakovati, da bodo upravljalci lovišč zaradi novega zakona prisiljeni v bodoče svojo odgovornost v večji meri zavarovati. Poleg pričakovanih sprememb ZVGLD, pa bo k povečanemu povpraševanju po lovskem odgovornostnem zavarovanju prispevala tudi naraščajoča kultura civilno-pravnih odškodninskih zahtevkov.

V pomoč za primerjavo ponudb posameznih komercialnih zavarovalnic, v nadaljevanju opisujem merila, ki lahko upravljalcu lovišč služijo kot pomoč pri oceni primernosti posamezne zavarovale ponudbe (pogodbe) oziroma merila za primerjavo med posameznimi ponodbami.

8.4.1. Zavarovani riziko

Zavarovalna pogodba zavarovanih nevarnosti ne bi smela očitno zelo omejevati, kot npr. da omejuje zavarovane dejavnosti le na tiste, ki izvirajo iz dovoljene lovske aktivnosti. Takšne formulacije lahko najdemo v splošnih pogojih za zavarovanje odgovornosti zavarovalnic med izključitvami, ali pa se nahajajo v delu splošnih pogojev, ki govorijo o zavarovanju pred odgovornostjo društev.

Upravljalcem lovišč bolj prijazna formulacija bi se glasila: »Zavarovani so riziki, ki se navezujejo na dejavnosti zavarovanca in so neposredno ali posredno povezane z lovom ter povezanimi dejavnostmi in opustitvami (Paulsen, 2003, str. 54)«. Takšna formulacija oziroma podobna formulacija bi morala pokrivati resnično vse nevarnosti in vključevati tudi produktno jamstvo. Verjetno bi bilo potrebno, pri opredelitvi zavarovanih nevarnosti v zavarovalni pogodbi, govoriti tudi o vrstah dejavnosti oziroma opustitev npr. lov, upravljanje lovišča, gozdarjenje, nadzor ipd.

8.4.2. Strelno orožje

Nemalo slovenskih zavarovalnic kot posebno razširitev zavarovanih nevarnosti ponuja lovskim družinam zavarovanje odgovornosti iz uporabe in posesti strelnega orožja tudi izven lovske sezone. Ta formulacija, ki je postala skoraj obvezen dodatek k ponudbi, kaže na popolno nepoznavanje lovske prakse. Dejansko ne obstaja neko obdobje, v katerem bi bila uporaba strelnega orožja popolnoma prepovedana. Dosti bolj pomembno je vprašanje, ali je zavarovanec zavarovan pred odgovornostjo tudi izven lova npr. civilno-pravni odškodninski zahtevki zaradi nezgode na komercialnem strelišču.

Tudi pri strelnem orožju je potrebno biti pozoren na formulacijo npr. zavarovana je odgovornost zavarovanca iz dovoljene posesti in dovoljene uporabe strelnega orožja in streliva. Ta formulacija bi pomenila, da je zavarovana odgovornost le v primeru dovoljene uporabe orožja. Lovec bi pri lovu lahko uporabil napačno orožje, ga napolnil z napačnim strelivom in povzročil škodo, v tem primeru odgovornost ne bi bila zavarovana. Za lovce bolj smiselna formulacija bi se glasila: »Zavarovana je odgovornost iz dovoljene posesti in iz uporabe strelnega orožja in streliva (Paulsen, 2003, str. 54).«

8.4.3. Lovski psi

To področje je tako za lovce, kot tudi za zavarovalnice zelo pomembno, saj npr. v Nemčiji ravno tu najpogosteje prihaja do škod. Upravljalci lovišč oziroma lovci bi morali biti pozorni ali morajo za zavarovanje pred odgovornostjo zaradi psov predhodno predložiti sezname psov, ki jih uporabljajo, ali le število teh psov, ali pa gre le za neko pavšalno zavarovanje, ki pa je vseeno lahko pogojeno z nekaterimi pogoji, npr. pes mora imeti opravljen lovski izpit ali vsaj preizkus naravnih zasnov ali pa je dovolj, da je pes lovske pasme. Prav tako je pomembno, kako je urejeno zavarovanje mladičev in ostalih psov - npr. zavarovanje psov lovskih gostov (Paulsen, 2001, str. 3).

8.4.4. Skupinski lov

Verjetno ne moremo pričakovati, da bi zavarovanje pred odgovornostjo natančno opredeljevalo oziroma omenjalo riziko izvedbe skupinskih lovov, pri katerem gre za probleme upravljalcev lovišč, ko v njihovem imenu opravljajo dejavnosti ali opustitve osebe, ki npr. niso člani lovske družine, to so pomagači, lovski gostje ipd. Če zavarovalna ponudba eksplicitno ne omenja skupinskih lovov, bi verjetno morala razširiti vsaj krog oseb, ki ga tako zavarovane vključuje, na pomočnike, lovske goste, gonjače in druge pogodbenike.

8.4.5. Produktno jamstvo

Kdor posreduje divjačino odgovarja za škodo, ki lahko iz tega nastane. Naši veterinarski predpisi prelagajo večji del odgovornosti na obrate predelave divjačinskega mesa, katerim je dovoljena prodaja le veterinarsko pregledanega vsakega posameznega kosa uplenjene divjadi. Sami upravljalci lovišča ne smejo prodajati divjačine končnemu uporabniku, izjema so le člani lovskih družin, ki imajo na uplenjeni divjadi praviloma predkupno pravico, pri čemer pa to meso lahko zadržijo le za uporabo v lastnem gospodinjstvu.

Kljub temu imajo upravljalci lovišč lastne preglednike divjačine, ki na eni strani zagotavljajo neoporečnost divjačine masovnim grosističnim odkupnikom na drugi strani pa tudi članom društva. Pretežni del prihodka upravljalcev lovišč predstavlja ravno prodaja divjačine, zato bi zavarovanje pred odgovornostjo upravljalcev lovišč produktno jamstvo moralo vsebovati, še bolj pa bi bilo, če bi bilo produktno jamstvo v splošnih pogojih del zavarovanega rizika.

8.4.6. Družinski člani

Običajno zavarovanja pred odgovornostjo ne zavarujejo škod, ki jih povzročijo družinski člani zavarovanca, živeči v istem gospodinjstvu. Ker lovci posedujejo strelno orožje, bi bilo potrebno razmisliti o drugačni opredelitvi tovrstnih izključitev. Dobro lovsko zavarovanje bi moralo v svojih pogojih omenjati, da se priznajo zahtevki po povrnitvi škode zaradi osebnih škod od družinskih članov zavarovanca, do katerih pride zaradi uporabe strelnega orožja. To naj bi vsebovalo tudi povrnitve škode zaradi strahu, iznakaženosti in povzročenih bolečin.

8.4.7. Maksimiranje zavarovanega zneska

Pri maksimiranju zavarovanega zneska, zavarovalnica v zavarovalni pogodbi omeji največji obseg izplačanih škod v določenem obdobju, npr. v letu dni. To dejansko pomeni, da zavarovalnica omeji zavarovano vsoto (maksimirani letni znesek je običajno le manjši del zavarovane vsote). Pri zavarovanju pred odgovornostjo še posebej pa pri zavarovanju pred odgovornostjo upravljalcev lovišč, je zelo težko napovedovati velikost škodnih zahtevkov v določenem obdobju, zato maksimiranje zneska za upravljalce lovišč ni sprejemljivo.

8.4.8. Lov izven lovišča

Zavarovalna pogodba za upravljalce lovišč zavaruje tudi osebno odgovornost posameznega lovca, npr. lovska družina ima tako zavarovano tudi osebno odgovornost svojega člana, vprašanje konkretne pogodbe pa je, ali je zavarovana tudi osebna odgovornost posameznega lovca izven lovišča s katerim upravlja njegova lovska družina, skratka ali je lovec zavarovan za lov v tujem lovišču. Konkretna zavarovalna ponudba mora dati na to vprašanje jasen odgovor, vsak posamezen upravljalca lovišča, pa se glede na svoje potrebe in potrebe svojih članov odloča, ali bo ta riziko tudi zavaroval.

Ker v Sloveniji ne poznamo obveznega lovskega zavarovanja bodisi upravljalcev lovišč ali posameznega lovca, bi bilo za upravljalca lovišča (lovske družine) priporočljivo zavarovati lastne lovce (člane lovske družine) pred osebno odgovornostjo vsaj za področje Republike Slovenije.

8.4.9. Razumljivost zavarovalne pogodbe

Če potrebuje lovec za razumevanje zavarovalnih pogojev v zavarovalni pogodbi profesionalna pravna znanja, potem velja biti pozoren. Dobremu zavarovanju se ni potrebno skrivati za zapletenimi strokovnimi izrazi. Seveda so strokovne pravne formulacije potrebne, vendar nobena od njih ne sme biti tako zapletena, da je za laika popolnoma nerazumljiva.

8.4.10. Cena

Cena zavarovanja pred odgovornostjo upravljalcev lovišč, mora biti zadnji kriterij po vrsti, ki ga upravljalet lovišča upošteva pri odločitvi o izbiri posamezne zavarovalne ponudbe. Brez ustrezne višine zavarovanega zneska, primernih zavarovanih rizikov, ustreznega zavarovanja lovskih psov itd. je govoriti o ceni vsebinsko nesmiselno.

V Sloveniji so zavarovalne premije za zavarovanje pred odgovornostjo upravljalcev lovišč za primer zavarovanja lovskih družin odvisne od števila članov lovske družine, od števila lovskih psov, od zavarovanega zneska za osebne škode in zavarovanega zneska za poškodovanje stvari.

Pri nas se upravljalet lovišča v povprečju sreča z več kot desetimi naleti divjadi, že iz enega samega primera, ko divjad skoči na cesto pred nasproti vozeče vozilo, pa lahko pride do popolnega uničenja le-tega. Poleg tega se upravljalci lovišč srečujejo tudi z drugimi tveganji, tako da bi bil smiseln najmanjši znesek za poškodovanje stvari najmanj v višini cene avtomobila srednjega oziroma višjega cenovnega razreda.

Pri zavarovanem znesku za osebne škode je potrebno upoštevati, da gre za uporabo nevarne stvari – strelnega orožja, zato bi bilo smiselno razmišljati v smeri višine zneskov podobnih kot pri obveznem zavarovanju avtomobilske odgovornosti.

Višina cene zavarovanja pred odgovornostjo upravljalca lovišča je seveda odvisna od števila lovcev (članov lovskih družin), števila lovskih psov, ki jih upravljalet lovišča uporablja, pogostosti prirejanja skupinskih lovov ter intenzivnosti lovskega turizma, števila odstrela (produktno jamstvo), stopnje urbanizacije, razvejanost cestnega omrežja in frekventnosti prometa, zavarovanih rizikov na sploh, zavarovanih vsot itd. ter ponudbe in povpraševanja na zavarovalniškem trgu.

9. SKLEP

Lov še vedno ostaja nujno potrebna dejavnost tako z vidika naravovarstva, kot tudi z vidika zadovoljevanja potreb različnih uporabnikov prostora. Brez lova bi bilo ekonomsko izkoriščanje naravnih virov v kmetijstvu in gozdarstvu bistveno težje ali celo nemogoče. Država interese izkoriščanja naravnih virov uveljavlja preko sistema planiranja, kontrole in sankcioniranja aktivnosti, ki jih izvajajo in so za njih odgovorni upravljalci lovišč.

Tako kot vsa področja človekovega udejstvovanja, so tudi pri lovu prisotna tveganja in nevarnosti. Upravljalet lovišča se na primer srečuje s tveganji uporabe strelnega orožja, tveganji materialnih in nematerialnih škod od divjadi, tveganji uporabe lovskih psov, trženja divjačinskega mesa itd. Poleg preventivnih ukrepov za zmanjševanje teh tveganj ter rezervnih

sredstev, lahko upravljalec lovišča tveganje za lastno premoženje – za primer škodnih zahtevkov tudi zavaruje pri zavarovalnici.

Tveganja iz naslova upravljanja lovišč so previsoka, da bi jih upravljalec lovišč lahko nosil sam brez ustreznega zavarovanja. Za pokritje tveganj odgovornosti je nujno, da upravjalci lovišča vložijo svoje napore v preprečevanje škod ter to odgovornost tudi zavarujejo. Tako se poleg klasičnih premoženjskih in nezgodnih zavarovanj, upravljalec lovišča sooči tudi s potrebo po zavarovanju pred odgovornostjo.

Ko upravljalec lovišča sklepa zavarovanje pred odgovornostjo, mora biti pozoren, da le ta ustreza njegovim potrebam. Pri tem upošteva velikost lovišča, število divjadi, prakso škodnih primerov, število lovcev in njihovih lovskih psov. Zavarovanje pred odgovornostjo pa mora te njegove potrebe ustrezno zadovoljiti. Sklenjeno mora biti za dovolj visoko zavarovalno vsoto, zavarovan rizik mora biti natančno opredeljen in ustrezno obsežen, zavarovalna pogodba pa mora biti razumljiva in jasno napisana. Seveda pa kakovostno zavarovanje pred odgovornostjo upravljalca lovišča ne more in ne sme biti poceni.

LITERATURA

1. Adamič Miha et al.: Lovčev priročnik. Ljubljana : Lovska zveza Slovenije, 1989. 367 str.
2. Bolčina Gregor, Mehle Janko: Odstrel in izgube divjadi v lovskem letu 1999/2000. Lovec, Ljubljana, 82 (2000), 12, str. 548-551.
3. Cigoj Stojan: Komentar obligacijskih razmerij. Prva knjiga. Ljubljana : Uradni list SR Slovenije, 1984. 692 str.
4. Cvenkel France et al.: Slovenski lovski priročnik. Druga izdaja. Ljubljana : Lovska zveza Slovenije, 1974. 636 str.
5. Grbin Ivo: Predpostavka odgovornosti za štetu i odgovornost po osnovi krivnje. Zagreb : Pravni fakultet, 1987. 328 str.
6. Hafner Miran: Nekateri značilnosti izgub srnjadi zaradi prometa. Lovec, Ljubljana, 85(2002), 1, str. 13-16.
7. Ivanjko Šime: Zavarovanje pred odgovornostjo. Ljubljana : Center za samoupravno normativno dejavnost, 1981. 257 str.
8. Krže Blaž: Srnjad in promet. Lovec, Ljubljana, 79(1996), 6, str. 233-234.
9. Krže Blaž: Stečine smrti. Lovec, Ljubljana, 82(1999), 10, str. 403-404.
10. Krže Blaž: Škode od divjih prašičev in njihovo preprečevanje. Lovec, Ljubljana, 84(2001), 9, str. 404-406.
11. Paulsen Tobias: Alle Versicherungen im Vergleich. Extra Beilage. Deutsche Jagd Zeitung, Singhofen, 21(2001), 10, str. 1-8.
12. Paulsen Tobias: Auf Nummer Sicher Gehen. Jäger, Hamburg, 27(2003), 2, str. 54-57.
13. Pavliha Marko: Zavarovalno pravo. Ljubljana : Gospodarski vestnik, 2000. 371 str.
14. Pawlak Manfred: Sicher Versichert. Deutsche Jagd Zeitung, Singhofen, 21(2001), 1, str. 16-23.
15. Pokorny Boštjan: Divjad na cestah. Lovec, Ljubljana, 85(2002), 9, str. 396-397.
16. Starčević Saša: Zavarovane splošne civilne odgovornosti. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2000. 31 str.
17. Šinkovec Janez: Obligacijski zakonik s komentarjem in sodno prakso. Lesce : Oziris, 2001. 1173 str.
18. Völk Friderich H.: Kakovost habitata, gojitev jelenjadi in škode zaradi lupljenja. Lovec, Ljubljana, 83(2000), 11, str. 504-505.

VIRI

1. Budesjagdgesetz (Bundesgesetzblatt I, S. 2849/1976).
2. Internetna predstavitev Lovske zveze Slovenije. [URL: <http://www.lovska-zveza.si/00osnovna.php?center=01page/02osnovna/novicaV.php&id=92>], 22.2.2003.
3. Obligacijski zakonik (Uradni list RS, št. 83/2001).
4. Sodba Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, II Ips 631/99.
5. Sodba Vrhovnega sodišča Socialistične Republike Slovenije, II Ips 142/80 in 143/80.
6. Splošni pogoji zavarovanja pred odgovornostjo. Ljubljana : Zavarovalnica Triglav d.d., 1999. 5 str.
7. Statistični podatki lovskih organizacij Slovenije za leto 1997/1998. Ljubljana : Lovska zveza Slovenije, 1998. 74 str.
8. Statistični podatki lovskih organizacij Slovenije za leto 2000/2001. Ljubljana : Lovska zveza Slovenije, 2001. 39 str.
9. Zakon o orožju (Uradni list RS, št. 61/2000).
10. Zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter upravljanju lovišč (Uradni list SRS, št. 25/1976).

PRILOGI

PRILOGA 1: Škoda ob naletu srnjaka v motorista

Sodba Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, II Ips 631/99

Jedro:

Lovski organizaciji ni mogoče očitati nikakršne krivde za opustitev dolžnega ravnanja, torej obvestila upravnemu organu o pogostem prehajanju divjadi čez cesto, saj na mestu trčenja ni bilo ugotovljeno nikakršno prehajanje divjadi.

Izrek in obrazložitev:

Revizija se zavrne.

Sodišče prve stopnje je zavrnilo tožbeni zahtevek za plačilo premoženjske in nepremoženjske škode, ki je nastala tožniku 31.5.1996, ko je med vožnjo z motorjem v kraju Senožeti trčil v srnjaka, ki je nepričakovano skočil na cesto. Ugotovilo je, da na tem mestu ni niti stalnega niti občasnega prehoda divjadi čez cesto, zaradi česar toženi stranki ni mogoče očitati opustitve dolžnega ravnanja. Sodišče druge stopnje je tožnikovo pritožbo zavrnilo in potrdilo sodbo sodišča prve stopnje.

Tožnik v pravočasni reviziji proti sodbi sodišča druge stopnje uveljavlja revizijski razlog zmotne uporabe materialnega prava. Predlaga tako spremembo obeh sodb, da se njegovemu tožbenemu zahtevku v celoti ugodi oziroma razveljavitev obeh sodb in vrnitev zadeve sodišču prve stopnje v novo sojenje. Tožnik vztraja pri svojem stališču, da gre za objektivno odgovornost tožene stranke, saj tožniku ni mogoče ničesar očitati. Na gibanje divjadi ni imel nobenega vpliva, prometnega znaka, ki bi opozarjal na nevarnost, pa ni bilo. Tožena stranka upravlja z loviščem, s srnjadjo tudi gospodari. Ni si mogoče predstavljati naprtitve odgovornosti tožniku le zato, ker se je ob nepravem času znašel na nepravem mestu. To ni v skladu z načelom poštenosti. Kot posameznik je v odnosu do organizirane skupnosti, kot je tožena stranka, v podrejenem položaju. Splošno znano je, da med letom prihaja do večkratne migracije divjadi. Ni jasno, zakaj ima tožena stranka tovrstne primere zavarovane pri stranskem intervenientu, če na njeni strani ni nobene odgovornosti.

Revizija je bila vročena toženi stranki in stranskemu intervenientu, ki nanjo nista odgovorila. Državno tožilstvo Republike Slovenije se o vročeni reviziji ni izjavilo (3. odstavek 390. člena Zakona o pravnem postopku; v nadaljevanju ZPP/77).

Revizija ni utemeljena.

Glede na prehodno določbo 1. odstavka 498. člena novega Zakona o pravnem postopku (Ul. RS, št. 26/99) je revizijsko sodišče v tej pravdni zadevi uporabilo določbe ZPP/77.

Pravno zmotno je tožnikovo revizijsko stališče o objektivni odgovornosti lovske družine za škodo, ki jo povzroči divjad pri naletu na vozilo na cesti. Stališče o krivdni odgovornosti lovske organizacije za tovrstne škodne primere se je po začetnem nihanju v sodni praksi že pred časom ustalilo, kot pravilno tožniku odgovarja že sodišče druge stopnje. Četrta odstavka 71. člena Zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (Ul. RS, št. 15/76 in 29/86; v nadaljevanju ZVGLD) glede odškodninske odgovornosti za tako nastalo škodo napotuje na splošna pravila o odškodninski odgovornosti. Zato je treba uporabiti 1. odstavka 154. člena Zakona o obligacijskih razmerjih (Ul. SFRJ, št. 29/87, 39/85, 57/89; v nadaljevanju ZOR), saj divjadi v takih okoliščinah škodnega dogodka ni mogoče šteti za nevarno stvar. Krivda lovske organizacije je v opustitvi ravnanja, ki ji ga nalaga 5. člen ZVGLD za zagotavljanje varstva in gojitve divjadi. Med naloge lovske organizacije po tej zakonski določbi so uvrščeni ukrepi za preprečevanje in povračilo škode po divjadi, med te ukrepe pa spada tudi pobuda za postavitve prometnega znaka "divjad na cesti". Ta opozorilni prometni znak označuje približevanje posebno nevarnemu mestu, kjer divjad pogosto prehaja cesto (14. člena Pravilnika o prometnih znakih na cestah, Ul. SFRJ, št. 48/81, 59/81, 17/85).

V tej odškodninski zadevi je odločilna dejanska ugotovitev obeh sodišč, da na mestu trčenja motorista s srnjakom ni niti stalnega niti občasnega prehoda divjadi čez cesto. Taka dejanska ugotovitev temelji na skladni izpovedi več zaslišanih prič. Iz dejanskih ugotovitev obeh sodišč tudi izhaja, da je bila tožena stranka aktivna pri ugotavljanju pogostih prehodov divjadi čez cesto in je dala pobudo za postavitve treh prometnih znakov na drugih mestih na tej cesti. Glede na take ugotovitve je toženi stranki v tej odškodninski zadevi uspelo ovreči domnevo iz 1. odstavka 154. člena ZOR o njeni krivdi za nastalo škodo. Sodišči prve in druge stopnje sta materialnopravno pravilno ocenili, da ji ni mogoče očitati nikakršne krivde za opustitev dolžnega ravnanja, torej obvestila upravnemu organu o pogostem prehajanju divjadi čez cesto, saj na mestu trčenja ni bilo ugotovljeno nikakršno prehajanje divjadi. Tožnikove trditve o splošno znanem dejstvu o migraciji divjadi so povsem pavšalne in tudi sicer na odločitve v tej pravdni zadevi ne morejo vplivati, saj zatrjevani migracijski prehodi ne predstavljajo pogostega prehoda divjadi čez cesto na konkretnem cestnem odseku. Na tožnikove trditve o odločitvi v nasprotju s temeljnim načelom poštenosti je pravilno odgovorilo že sodišče druge stopnje. Revizijsko sodišče v zvezi s trditvijo o smislu zavarovanja odgovornosti tožene stranke odgovarja, da se zavaruje odgovornost za škodo, ki je v takem škodnem dogodku krivdne narave, ne zavaruje pa se vsaka škoda ne glede na obstoj odgovornosti zavarovanca. Če te odgovornosti ni, manjka eden od temeljnih elementov civilnega delikta in zato zavarovalni primer sploh ne nastopi. Obravnavani dogodek je glede na vse obrazloženo mogoče opredeliti le kot naključje, ki se je pripetilo v tožnikovi sferi, zaradi česar je iz tega naključja izvirajočo škodo dolžan nositi sam.

Po vsem obrazloženem uveljavljani revizijski razlog zmotne uporabe materialnega prava ni utemeljen. Revizijsko sodišče ugotavlja, da v postopku pred sodiščema druge in prve stopnje ni prišlo do uradno upoštevanih procesnih kršitev. Zato je na podlagi 393. člena ZPP/77 neutemeljeno tožnikovo revizijo zavrnilo.

PRILOGA 2: Napad jelena na človeka

Sodba Vrhovnega sodišča Socialistične Republike Slovenije, II Ips 142/80 in II Ips 143/80

Jedro:

Če jelen povzroči v lovišču škodo na človeku, je za to škodo odgovorna lovska družina, ki upravlja z loviščem, po načelu vzročnosti (objektivna odgovornost), ker je v takem primeru jelen »živa nevarna stvar«.

Izrek in obrazložitev:

Sodišče prve stopnje je z vmesno sodbo odločilo, da je tožena lovska družina po temelju odškodninsko odgovorna za škodo, ki jo je pretrpel mladoletni tožnik dne 12.8.1977, ko ga je poškodoval jelen. Po ugotovitvi sodišča prve stopnje je tožena stranka odgovorna za tožnikovo škodo po krivdnem načelu. Pritožbeno sodišče je pritožbo tožene stranke zavrnilo kot neutemeljeno in potrdilo izpodbijano sodbo, vendar je ugotovilo, da ni podlage za krivdno odgovornost tožene stranke, pač pa da je tožena stranka odgovorna po načelu vzročnosti (objektivna odgovornost).

Proti sodbi pritožbenega sodišča je vložila tožena stranka revizijo. Javni tožilec SRS pa zahtevo za varstvo zakonitosti. Vrhovno sodišče SRS je obe pravni sredstvi zavrnilo kot neutemeljeni iz naslednjih razlogov:

Obe nižji sodišči pravilno uporabljata kot izhodišče svoji odločitvi 4. odst. 71. čl. zakona o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter o upravljanju lovišč (Ur.l. SRS, št. 25/76, v nadaljevanju: zakon o lovu), po katerem za odgovornost za drugo škodo, ki jo povzroči divjad, veljajo splošna pravila o odškodninski odgovornosti.

Ob nastanku škodnega dogodka (12.8.1977) še ni veljal zakon o obligacijskih razmerjih (ki velja od 1.10.1978 dalje, 1109. člen tega zakona), ki ureja pravila o povzročitvi škode, ta pravila pa so v bistvu enaka kot pravna pravila, uveljavljena pred uveljavitvijo ZOR in ki jih je izoblikovala sodna praksa.

Če tedaj cit. zakon o lovu v 4. odst. 71. člena napotuje na veljavnost splošnih pravil o odškodninski odgovornosti, pomeni, da je treba v tem primeru uporabiti ali pravila o krivdni

odgovornosti ali pa pravila o objektivni odgovornosti. če je zato razumeti zahtevo za varstvo zakonitosti in posredno tudi revizijo, da pomeni 4. odst. 71. čl. zakona o lovu samo uporabo načel o eventualni krivdni odgovornosti tožene stranke, tedaj taka razlaga cit. člena ni mogoče sprejeti, prav tako pa tudi ne stališča, da načela o objektivni odgovornosti ni mogoče širiti tudi na druge primere, ki niso zajeti v citiranem republiškem zakonu. prav določba 4. odst. 71. čl. republiškega zakona, ko se sklicuje na splošna pravila o odškodninski odgovornosti, kadar je za to podana ustrezna pravna podlaga.

Revizijsko sodišče sprejema stališče pritožbenega sodišča, da je treba v tem sporu uporabiti načelo o objektivni odgovornosti tožene stranke. Uporaba tega načela sicer ne izključuje možnosti tudi za njeno eventualno krivdno odgovornost (kot jo je ugotovilo sodišče prve stopnje), vendar pa v tej smeri ni potrebno iskati pravne podlage zato, ker je podana že objektivna odgovornost tožene stranke, kakor bo to v nadaljevanju podrobneje utemeljeno.

Če povzroči škodo človeku jelen v gozdu, je tako škodo mogoče pravno opredeliti kot škodo, nastalo zaradi delovanja »nevarne stvari«. Stališče, da je divjad »živa nevarna stvar« je v teoriji splošno sprejeto (primerjaj dr. Milivoje M. Andrejević: Odgovornost za škodo koju pričinji životinja, Beograd 1969, stran 28 in nasl.). Lastnost potencialne nevarnosti gre divjadi zaradi nepredvidljivosti njenega ravnanja. Tako značilnost - nepredvidljivost ravnanja jelena - je prišla do izraza tudi v tem sporu. Medtem ko sicer jelen velja (po dokaznih ugotovitvah v tem sporu) za »zelo previdno in plaho divjad«, je v tem primeru jelen povzročil tožniku težko škodo. Škodnega dogodka tedaj ni mogoče pripisati naključju oziroma višji sili, kar poudarja zlasti revizija. Tudi sicer cit. zakon o lovu druge škode, ki jih povzroči divjad, tako npr. na premoženju, ne pripisuje naključju, pač pa jih smiselno obravnava kot škode, nastale v sferi delovanja divjadi.

Zato tudi ni nasprotja o odločilnih dejstvih v sodbi pritožbenega sodišča, ko jelena šteje za »nevarno stvar«, da pa obenem ne upošteva dokaznega podatka, da je jelen previdna in plaha divjad (kar poudarja zahteva za varstvo zakonitosti). Prav zaradi takih lastnosti divjadi, ko so sicer po svoji naravi plaha in previdne, pa ob tem vendarle ni izključeno, da povzročijo škodo, je pravna teorija in z njo tudi sodna praksa izoblikovala pojem »živo nevarne stvari«.

Ob izhodišču, da je divjad »živa nevarna stvar«, je utemeljena tudi nadaljnja ugotovitev, da je za škodo, ki jo povzroči taka divjad človeku, odškodninsko odgovorna lovska družina kot upravljalec lovišča, v katerem je prišlo do škodnega dogodka. Divjad, kot del živalskega sveta, je družbena lastnina in kot dobrina splošnega pomena uživa posebno, z zakonom določeno varstvo (iz 1. odst. 3. čl. cit. zakona o lovu). Pojem upravljanja lovišča pa obsega tudi ukrepe za preprečevanje in za povračilo škode po divjadi v lovišču (iz 3. odst. 5. čl. cit. zakona).

Če tedaj divjad kot družbena lastnina v upravljanju lovske organizacije povzroči drugemu škodo, ne pomeni, da mora oškodovanec sam nositi breme škode, pač pa škodo nosi organizacija, ki upravlja z loviščem (če je za njeno odgovornost dana ustrezna pravna podlaga). Enako načelo velja tudi v obrnjeni smeri: če nekdo povzroči škodo na divjadi, je dolžan škodo povrniti lovski organizaciji (iz 74. čl. cit. zakona), pač zato, ker ta upravlja z določenim delom družbenega premoženja.

Nasprotovalo bi zato temeljnim pravnim načelom stališče, da za škodo, ki izvira iz tega dela družbene lastnine, ni nihče odgovoren oziroma, da jo mora trpeti sam oškodovanec.

Upravljanje z loviščem, v katerem je divjad, ima tudi ekonomske posledice. Uplenjena, odlovljena, pokončana ali poginula divjad pripada lovski organizaciji, ki upravlja lovišče (iz 2. odst. 7. čl. cit. zakona), lastninska pravica na taki divjad pa se pridobi s plačilom po tržni ceni (iz 3. odst. istega člena). Upravljanje z loviščem ima zato tudi ekonomsko vsebino, v kateri sklep spada tudi (med drugim) sprejemanje odškodnine kot tudi izplačevanje odškodnin, kadar je za to podana ustrezna pravna podlaga.

Glede na ugotovitev, da je jelen »živa nevarna stvar«, na kateri ima pravico razpolaganje družbenopravna oseba - lovska družina, je zato ona odgovorna za škodo, ki jo je povzročil jelen tožniku, po objektivnem načelu (primerjaj kot pravno pravilo 174. čl. ZOR). Ni tedaj utemeljena revizijska ugotovitev, da določa ZOR objektivno odgovornost samo za nevarne stvari (v dobesebnem pomenu), ne pa tudi za živali in da je za škodo od živali mogoče uporabiti le načelo krivdne odgovornosti. Kakor je bilo že omenjeno, je sicer mogoče tudi krivdna odgovornost za živali (v nekaterih primerih, ki niso predmet tega spora, celo izključno krivdna odgovornost), ki pa ob določenih prej opisanih pogojih ne izključuje tudi eventuelne objektivne odgovornosti.

Trditev zahteve za varstvo zakonitosti, da je že doslejšnja sodna praksa sprejela stališče o krivdni odgovornosti lovske družine za škodo, ki jo povzroči divjad, sicer drži, toda le za škodo, ki jo povzroči divjad na vozečem avtomobilu (srna skoči na cesto pred vozeči avtomobil in podobni primeri). Vendar tega škodnega dogodka ni mogoče enačiti s škodnim dogodkom, ko divjad poškoduje človeka v lovišču. Pravni režim je v opisanem primeru, ko divjad povzroči škodo na avtomobilu, posebej urejen - od obveznosti postavitve prometnega znaka »divjad prehaja«, do obveznosti avtomobilista, da ustrezno prilagodi hitrost vožnje. Gre za vrsto predpisanih obveznosti in eventuelnih njihovih krivdnih kršitev pri obeh ali celo več udeležencev istega škodnega dogodka. Gre torej za drugi pravni položaj kot v primeru, ko divjad povzroči škodo človeku.

Niso tedaj podane kršitve materialnega prava, kot jih očita zahteva za varstvo zakonitosti.